

Diagnoza społeczna Gminy Niedrzwica Duża

Projekt *Gmina Niedrzwica Duża to my - rozwijamy ją razem!* jest realizowany przez Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji Niedrzwicy Dużej. Dofinansowano ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach programu *Dom Kultury+ Inicjatywy lokalne 2014*.

Opracowanie: Bartosz Dąbrowski
Niedzwica Duża 2014

 <p>BY-NC-SA</p> <p>Ten utwór możesz za darmo:</p>	 <p>kopiować</p>	 <p>zmieniać i remiksować</p>	 <p>rozpowszechniać</p>	 <p>przedstawiać i wykonywać</p>	 <p>nie możesz na nim zarabiać</p>	 <p>musisz udostępnić go na tej samej licencji</p>	 <p>i musisz oznaczyć autora oryginału</p>
--	---	--	--	---	--	---	---

Uznanie autorstwa-Użycie niekomercyjne-Na tych samych warunkach 3.0 Polska – Licencja ta pozwala na rozpowszechnianie, przedstawianie i wykonywanie utworu jedynie w celach niekomercyjnych oraz tak długo jak utwory zależne będą również obejmowane tą samą licencją. <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/pl/>

2

Spis treści

Wstęp5
Diagnoza miejscowości7
Niedzwica Kościelna7
Krężnica Jara15
Czółna i Tomaszówka23
Warszawiaki i Borkowizna29
Krebsówka, Marianka i Osmolice Kolonia33
Radawczyk i Radawczyk Kolonia39
Strzeszkowice Duże, Strzeszkowice Małe i Trojaczkowice45
Sobieszczany, Sobieszczany Kolonia i Majdan Sobieszczański53
Załucze59
Rekomendacje63
Zakończenie65

Wstęp

Gminę Niedzwica Duża tworzy 20 miejscowości m.in.: Borkowizna, Czółna, Krebsówka, Krężnica Jara, Majdan Sobieszczański, Marianka, Niedzwica Duża, Niedzwica Kościelna, Radawczyk, Sobieszczany, Strzeszkowice Duże, Strzeszkowice Małe, Tomaszówka, Trojaczkowice, Warszawiaki, Zątuże.

Główną instytucją realizującą działalność kulturalną gminy jest Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Niedzwicy Dużej. W związku z lokalizacją Ośrodka w miejscowości Niedzwica Duża, mieszkańcy tej wsi są niejako uprzywilejowani w dostępie do bogatej oferty zajęć przygotowanej przez GOKSiR. Ponadto prawie wszystkie atrakcyjne projekty kulturalne realizowane są w centralnej miejscowości Gminy. Zarówno wydarzenia o charakterze jednorazowym (rekonstrukcje historyczne, koncerty muzyczne), jak i działania cykliczne (Dożynki Gminne, Dni Gminy Niedzwica Duża). Te właśnie czynniki powodują, że mieszkańcy innych miejscowości są defaworyzowani, a niekiedy wręcz wykluczeni z życia kulturalnego Gminy. Konieczna jest inkluzja tych środowisk.

Odległość od siedziby GOKSiR, trudności materialne, brak zaangażowania, problemy komunikacyjne wydają się być głównymi barierami w dostępie do kultury, stojącymi przed mieszkańcami peryferyjnych miejscowości Gminy. Szczegółowe poznanie tych problemów, ich identyfikacja, umożliwi Ośrodkowi Kultury próbę podjęcia działań pozwalających na ich zniwelowanie i poszukiwanie rozwiązań mających na celu znaczące podniesienie frekwencji w zajęciach i wydarzeniach organizowanych przez GOKSiR.

W Gminie Niedzwica Duża funkcjonuje 44 organizacje pozarządowe - fundacje i stowarzyszenia. 21 - statutowo zajmuje się działalnością kulturalną. Istotną część gminnych NGO-sów stanowią Ochotnicze Straże Pożarne, jest ich na terenie Gminy osiem i każda z nich poza podstawową działalnością statutową, zajmuje się również promowaniem aktywności kulturalnej wśród swoich członków. Działalność kulturalną realizują również trzy funkcjonujące w Gminie parafie. W zakresie edukacji kulturalnej działania Ośrodka Kultury wspierają lokalne szkoły podstawowe i gimnazja. W Niedzwicy Dużej istnieje również Gminna Biblioteka Publiczna, po-

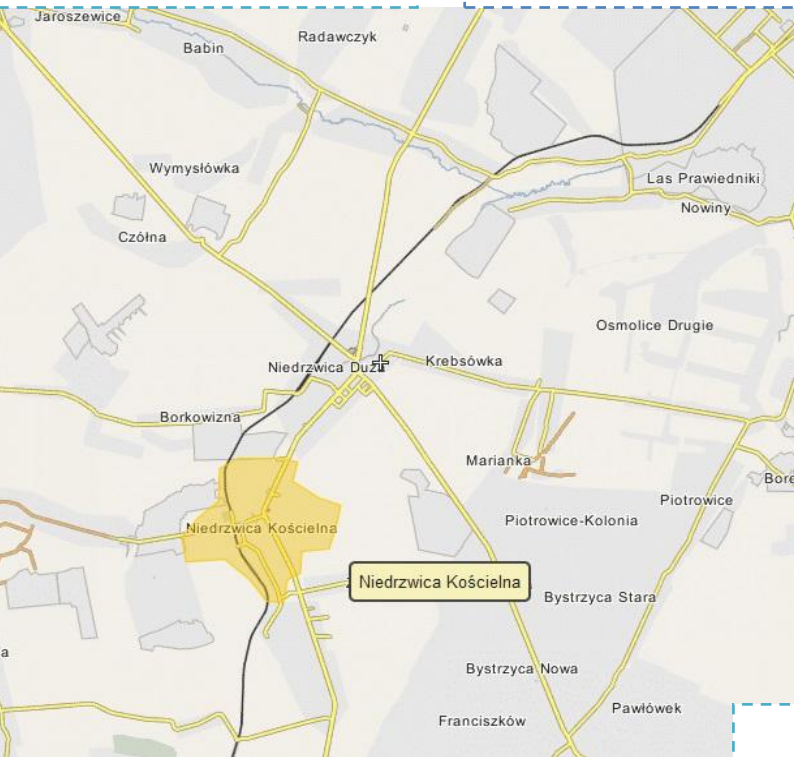
siadająca trzy filie w innych miejscowościach Gminy. Wymienione instytucje i organizacje są potencjalnymi partnerami Gminnego Ośrodka Kultury do współpracy w sferze kultury i edukacji. Posiadają infrastrukturę, którą wykorzystać można do realizacji działań kulturalnych, ich liderami i członkami są lokalni aktywiści, osoby zaangażowane w kształtowanie swoich środowisk. Wśród nich znajdują się potencjalni partnerzy do aplikowania o granty finansowe na realizowanie działalności społecznej, kulturalnej i edukacyjnej. Jednak najważniejszym potencjałem, który posiadają wymienione organizacje jest trwałe zakorzenienie w lokalnych społecznościach, dogłębna znajomość potrzeb i problemów tych środowisk, a nade wszystko zaufanie jakie zdobyły wśród mieszkańców swoich miejscowości.

Poszczególne miejscowości Gminy Niedzwica Duża wbrew pozorom różnią się od siebie, a ich mieszkańcy posiadają różne potrzeby kulturalne. Ich poznanie pozwoli na budowanie odpowiedniej oferty kulturalnej. Bliskie położenie Gminy od miasta Lublin sprawia, że niektóre wsie stają się celem migracji napływowej ludności miejskiej. Osoby te realizują swoją aktywność kulturalną w Lublinie i często

nie utożsamiają się z nowym miejscem zamieszkania. Chcąc budować wśród nowych mieszkańców potrzebę i świadomość lokalnego patriotyzmu, należy podjąć działania angażujące te osoby w organizację różnorodnych inicjatyw.

Przedstawione powyżej elementy - bariery w dostępie do kultury, potencjały społeczności lokalnych oraz potrzeby kulturalne stanowiąc będą elementy niniejszej diagnozy. Praca ta powstała na podstawie wywiadów z sołtysami poszczególnych wsi, spotkań fokusowych z mieszkańcami Gminy oraz rozmów z liderami instytucji i organizacji o możliwościach potencjalnej współpracy w zakresie działalności kulturalnej i edukacyjnej. Badanie przeprowadzone zostało w miesiącach czerwcu i lipcu 2014 roku w ramach Projektu *Gmina Niedzwica Duża to my - rozwijajmy ją razem!* realizowanego przez Gminny Ośrodek Kultury Sportu i Rekreacji w Niedzwicy Dużej dofinansowanego przez Narodowe Centrum Kultury w ramach Programu *Dom Kultury+ Inicjatywy lokalne 2014*. Publikacja składa się z niniejszego wstępu, diagnozy poszczególnych miejscowości oraz rekomendacji skierowanych do GOKSiR, Urzędu Gminy Niedzwica Duża oraz innych podmiotów realizujących działalność kulturalną w Gminie.

NIEDRZWICA KOŚCIELNA

Liczba
mieszkańców: **1 686 osób**

Sołtysi: Cz. I - **Ignacy Pioś**, ul. Lipowa 29
Cz. II - **Łukasz Oleszek**, ul. Krakowska 106a

Odległość do Gminnego
Ośrodka Kultury,
Sportu i Rekreacji: **3,6 km**

Infrastruktura:

Kościół pw. św. Bartłomieja Apostoła
ul. Krakowska 73, Niedrzewice Kościelna
Proboszcz - ks. Jan Kielbasa

Zespół Szkół w Niedrzewicy Kościelnej
ul. Lipowa 26, Niedrzewice Kościelna
Dyrektor Szkoły - Iwona Bielak

**Spółeczne Liceum Ogólnokształcące
im. P. J. Frassatego w Niedrzewicy Kościelnej**
ul. Krakowska 83a, Niedrzewice Kościelna
Dyrektor szkoły - Grażyna Bury

Boisko sportowe
ul. Krakowska, Niedrzewice Kościelna

edukacyjno-kulturalny

Filia Gminnej Biblioteki Publicznej
ul. Krakowska 91, Niedrzewice Kościelna

Remiza OSP
ul. Lipowa 32, Niedrzewice Kościelna
Prezes - Wojciech Sieńko

Skansen Maszyn Rolniczych
ul. Krakowska, Niedrzewice Kościelna
Prezes - Andrzej Pastusiak

Izba Tradycji
ul. Kwiatowa 14, Niedrzewice Kościelna
Prezes - Janina Głąb

Projekt Gmina Niedrzewice Duża to my – rozwijamy ją razem! został dofinansowany ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach Programu Dom Kultury + Inicjatywy lokalne 2014

Obiekty dziedzictwa kulturowego:

- Kościół pw. św. Bartłomieja Apostoła
- Cmentarz Parafialny
- Zajazd Poczty Konnej
- Park w Niedrzwicy Kościelnej
- Młyn elektryczny w Niedrzwicy Kościelnej
- Kopiec - cmentarz wojenny z I wojny światowej

Organizacje pozarządowe:

TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ NIEDRZWICY KOŚCIELNEJ

ul. Kwiatowa 14, Niedzwica Kościelna
Prezes - Janina Głąb

STOWARZYSZENIE MIŁOŚNIKÓW FOLKLORU W NIEDRZWICY KOŚCIELNEJ

ul. Krakowska 111, Niedzwica Kościelna
Prezes - Krzysztof Stankiewicz

OCHOTNICZA STRAŻ POŻARNA W NIEDRZWICY KOŚCIELNEJ

ul. Lipowa 32, Niedzwica Kościelna
Prezes - Wojciech Sieńko

FUNDACJA OCALIĆ OD ZAPOMNIENIA

ul. Gospodarcza 3, Niedzwica Kościelna
Prezes - Andrzej Pastusiak

FUNDACJA NA RZECZ EDUKACJI I ROZWOJU ŚRODOWISKA LOKALNEGO NIEDRZWICY KOŚCIELNEJ "DZIUPLA"

ul. Lipowa 115, Niedzwica Kościelna
Prezes - Renata Jankowska

TOWARZYSTWO PRZYJACIÓŁ SPOŁECZNEGO LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCEGO W NIEDRZWI- CY KOŚCIELNEJ

ul. Krakowska 83, Niedzwica Kościelna
Prezes - Iwona Medrkiewicz

Kościół
pw. św. Bartłomieja Apostoła

Młyn elektryczny

Kopiec
- cmentarz wojenny
z I wojny światowej

Boisko sportowe

Skansen Maszyn Rolniczych

Projekt Gmina Niedzwica Duża to my – rozwijamy ją razem! został dofinansowany ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach Programu Dom Kultury + Inicjatywy lokalne 2014

Niedrzwica Kościelna

Niedrzwica Kościelna jest drugą co wielkości miejscowością Gminy. Znajduje się w bezpośrednim sąsiedztwie Niedrzwicy Dużej. Wieś jest dobrze skomunikowana z pozostałą częścią Gminy dzięki przebiegającej przez nią centralnie drodze krajowej nr 19, dużej ilości przejeżdżających busów komunikacji publicznej oraz linii kolejowej pozwalającej na szybkie dotarcie zarówno do Niedrzwicy Dużej, jak i Lublina, bądź Kraśnika.

Niedrzwica Kościelna jest jedną z najstarszych miejscowości Gminy, w związku z tym znajduje się w niej kilka obiektów dziedzictwa kulturowego: kościół pw. Św. Bartłomieja wraz z zespołem parafialnym, zajazd poczty konnej, XIX-wieczny park, młyn elektryczny, zabytkowy cmentarz parafialny, kopiec - cmentarz wojenny z I wojny światowej. Dodatkowo we wsi funkcjonuje prowadzona przez Towarzystwo Przyjaciół Niedrzwicy Kościelnej Izba Tradycji, w której zgromadzone zostały tradycyjne stroje ludowe, dawne przedmioty codziennego użytku oraz pamiątki dotyczące zespołu śpiewaczego z Niedrzwicy Kościelnej.

W 2014 roku z inicjatywy Fundacji Ocalić od Zapomnienia uruchomiony został także Skansen Maszyn i Urządzeń Rolniczych, gdzie obejrzeć można narzędzia i maszyny rolnicze oraz dawne przedmioty codziennego użytku. Każde z tych miejsc warte jest upowszechnienia, poprzez realizację w nim ciekawych projektów kulturalnych. Podejmowana aktywność kulturalna pozwoli jednocześnie zwrócić uwagę odbiorców na walory architektoniczne lub wartości historyczne tkwiące w tych obiektach. Niektóre z nich, jak np. kościół, czy skansen, wydają się naturalnymi sceneriami wydarzeń takich jak koncert, czy rekonstrukcja historyczna lub spektakl. Warto jednak zwrócić także uwagę na inne obiekty - zajazd poczty konnej, młyn elektryczny, czy kopiec - cmentarz wojenny z I wojny światowej. W związku z tym, że wpisały się one trwale w krajobraz wsi i na co dzień są już często niedostrzegalne - ich wykorzystanie do realizacji działań kulturalnych lub edukacyjnych pozwoli ponownie spojrzeć na nie mieszkańcom wsi oraz przyjezdnym gościom, przynosząc tym samym wspomnienia i refleksje.

Inne obiekty infrastruktury, które wykorzystać można do prowadzenia działalności kulturalnej i edukacyjnej to Zespół Szkół, remiza Ochotniczej Straży Pożarnej, filia Gminnej Biblioteki Publicznej, przedszkole, czy stadion Gminnego Klubu Sportowego „Orion”. Wartym przemyślenia jest możliwość realizacji ogólnie gminnych wydarzeń kulturalnych właśnie w tych miejscach.

W Niedzwicy Kościelnej funkcjonuje sześć organizacji pozarządowych zajmujących się szeroko rozumianą działalnością kulturalną i edukacyjną, nie licząc organizacji zajmujących się inną działalnością, np. rolniczą. Jest to liczba znacząca, biorąc pod uwagę liczbę mieszkańców wsi. Świadczy to o ponad przeciętnym poziomie kapitału społecznego i ludzkiego. Zwrócić należy uwagę, że jednym z podstawowych celów tych organizacji jest pielęgnowanie tradycji miejscowości i pogłębianie wiedzy historycznej. Jest to przejaw silnego poczucia lokalnej tożsamości. Ta trwała identyfikacja z miejscem zamieszkania dostrzegalna jest także w rozmowach z mieszkańcami. Wyraźne jest rozróżnienie na Dużą i Kościelną. Mieszkańcy wsi nie mają dużych barier w dostępie do zajęć Gminnego Ośrodka Kultury. Bliska odległość, częsta komunikacja publiczna, oświetlony chodnik

łączy oba wsie, mogący służyć jako ścieżka rowerowa, te właśnie czynniki sprawiają, że w zajęciach statych Ośrodka, zarówno dla dzieci jak i dla dorosłych, bierze udział wielu mieszkańców Niedzwicy Kościelnej. Ewentualną barierą dostrzegalną w relacjach z Ośrodkiem są aspekty mentalne, wynikające z silnego i trwałego poczucia lokalnej tożsamości, połączonego z chęcią pielęgnowania własnych tradycji i zachowania własnych form aktywności kulturalnej. Dobrą ilustracją tego zjawiska jest funkcjonowanie Orkiestry Dętej OSP w Niedzwicy Kościelnej. Pojawiające się propozycje połączenia z Orkiestrą Dętą OSP z Niedzwicy Dużej, w celu utworzenia jednego, silnego zespołu, są absolutnie nie do przyjęcia. Zachowanie odrębności jako elementu identyfikacji jest w tym wypadku niezwykle ważne.

W związku z powyższym w Niedzwicy Kościelnej warto jest realizować działania kulturalne związane z podtrzymywaniem tradycji, pielęgnowaniem więzi sąsiedzkich, rozwijających pamięć miejsca. Jest to o tyle ułatwione, że w miejscowości jest wielu wyspecjalizowanych w tych działaniach partnerów. Jeśli zaś chodzi o rozwijanie identyfikacji z Gminą to wskazane jest organizowanie w Niedzwicy Kościelnej

wydarzeń o charakterze ogólnie gminnym - takich jak Gminne Dożynki, Dni Gminy, Gminne Święto Strażaka. Mieszkańcy gminy przedstawiają takie postulaty, wskazując, że Kościelna też jest częścią Gminy i przynajmniej niektóre wydarzenia mogłyby mieć swoje miejsce w tej miejscowości. Zwłaszcza, że są ku temu sprzyjające warunki infrastrukturalne w postaci Gminnego Stadionu i Parku oraz potencjał organizacyjny w postaci licznych NGO-sów.

KRĘŻNICA JARA

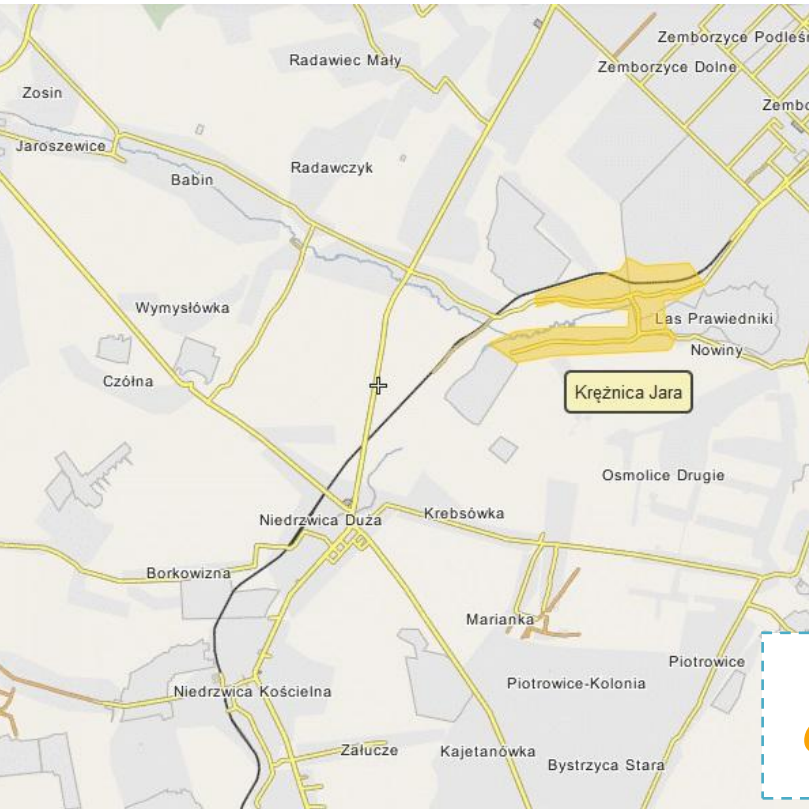
Liczba mieszkańców: **1 332 osoby**

Sołtys: **Zbigniew Baran**
Krężnica Jara 506

Odległość do Gminnego Ośrodka Kultury, Sportu i Rekreacji: **10,7 km**

Potencjał

edukacyjno-kulturalny

Infrastruktura:

Zespół Szkół w Krężnicy Jarej

Krężnica Jara 321, 20-515 Lublin
Dyrektor Szkoły - Beata Tymczak
Szkoła Podstawowa im. Żołnierzy
- Bohaterów Armii Krajowej
oraz Gimnazjum nr 3

Kościół pw. Św. Floriana

Krężnica Jara 317, 20-515 Lublin
Proboszcz - ks. Marian Bartnik

Izba Regionalna

Krężnica Jara 317, 20-515 Lublin
Prezes - Anna Jaremek

Filia Gminnej Biblioteki Publicznej

Krężnica Jara 330
20-515 Lublin

Projekt Gmina Niedrzewica Duża to my – rozwijamy ją razem! został dofinansowany ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach Programu Dom Kultury + Inicjatywy lokalne 2014

Organizacje pozarządowe w Krężnicy Jarej:

Stowarzyszenie *Emaus*

Krężnica Jara 498, 20-515 Lublin
Prezes - Janusz Sz wajewski

Fundacja *Między Nami*

Krężnica Jara 498, 20-515 Lublin
Prezes - Zbigniew D rązkowski

Klub abstynenta *Alternatywa*

Krężnica Jara 136, 20-515 Lublin
Prezes - Ryszard W ójcik

Ochotnicza Straż Pożarna w Krężnicy Jarej

Krężnica Jara 323, 20-515 Lublin
Prezes - Zbigniew Putowski

Stowarzyszenie Dzieci i Młodzieży *Niezapominajka*

Krężnica Jara 136, 20-515 Lublin
Prezes - Ryszard Grabowski

Stowarzyszenie Twórców Kultury "Czerwone Susły"

Krężnica Jara 330, 20-515 Lublin
Prezes - Anna Targońska

Stowarzyszenie Społeczne *Cis* w Krężnicy Jarej

Krężnica Jara 317, 20-515 Lublin
Prezes - Anna Jaremek

Stowarzyszenie *Ad Astra* - Wspieranie Integracji i Edukacji Europejskiej

Krężnica Jara 107, 20-515 Lublin
Prezes - Magdalena Żarnowska

Kościół pw. Św. Floriana

Izba Regionalna

Zespół Szkół w Krężnicy Jarej

Projekt Gmina Niedzwica Duża to my – rozwijamy ją razem! został dofinansowany ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach Programu Dom Kultury + Inicjatywy lokalne 2014

Krężnica Jara

Krężnica Jara jest miejscowością o zmieniającym się charakterze. Ze wsi typowo rolniczej, przekształca się w miejscowość o charakterze podmiejskim. Lokalizacja tuż przy granicy z Lublinem oraz dobre skomunikowanie za pośrednictwem autobusów podmiejskich lubelskiego MPK oraz pociągów sprawia, że wieś wybierana jest jako miejsce migracji mieszkańców miasta. W ostatnich 20-latach we wsi powstało wiele nowych domów i przybyło nowych mieszkańców. Warto również zwrócić uwagę na bardzo rozległe terytorium miejscowości. Krężnica położona jest na kilku ulicach o łącznej długości ponad 20 km.

Centralnym punktem wsi jest neogotycki kościół parafialny pw. Św. Floriana tworzący wraz z plebanią i drewnianą organistówką zespół zabytków. Nieopodal kościoła znajduje nowy budynek Zespołu Szkół (szkoła podstawowa i gimnazjum) wraz z nowoczesnym boiskiem oraz remiza strażacka OSP, a także budynek tzw. *starej szkoły*, w której siedzibę ma filia Gminnej Biblioteki Publicznej oraz Stowarzyszenie Twórców Kultury *Czerwone Susły*. Do budynku *starej szkoły* przylega duży plac

- dawne boisko szkolne, który wykorzystywany jest przez lokalną społeczność do organizacji wydarzeń kulturalnych np. parafialnych dożynek. W dawnym drewnianym domu parafialnym Stowarzyszenie CIS - Centrum Integracji Społecznej utworzyło Izbę Regionalną, w której prezentowane są dawne narzędzia rolnicze, wytwory rękodzieła ludowego, dawne przedmioty codziennego użytku, stroje ludowe, archiwalne zdjęcia Krężnicy Jarej i okolic oraz kolekcja zabytkowych książeczek do nabożeństwa (najstarsza pochodzi z 1887 roku). Wymienione lokalizacje to potencjalne miejsca realizacji różnych form działalności kulturalnej i edukacyjnej.

W miejscowości dostrzegalny jest wysoki poziom kapitału społecznego, wyrażający się dużą liczbą organizacji pozarządowych, realizujących wielokierunkową działalność pożytku publicznego - osiem stowarzyszeń i dwie fundacje. Cztery organizacje realizują działalność kulturalną jako podstawę swojej działalności, dodatkowo pięć oprócz podstawowych działań społecznych, podejmuje różnorodne formy aktywności kulturalnej. Ponadto mieszkańcy w szybki sposób potrafią stworzyć grupy nieformalne służące realizacji konkretnych

19

celów, takich jak: remont lokalnej drogi, organizacja wspólnych wydarzeń religijnych, czy kulturalnych. Wysokie zaangażowanie dostrzegalne jest we wszystkich grupach wiekowych, zarówno wśród młodzieży, jak i seniorów.

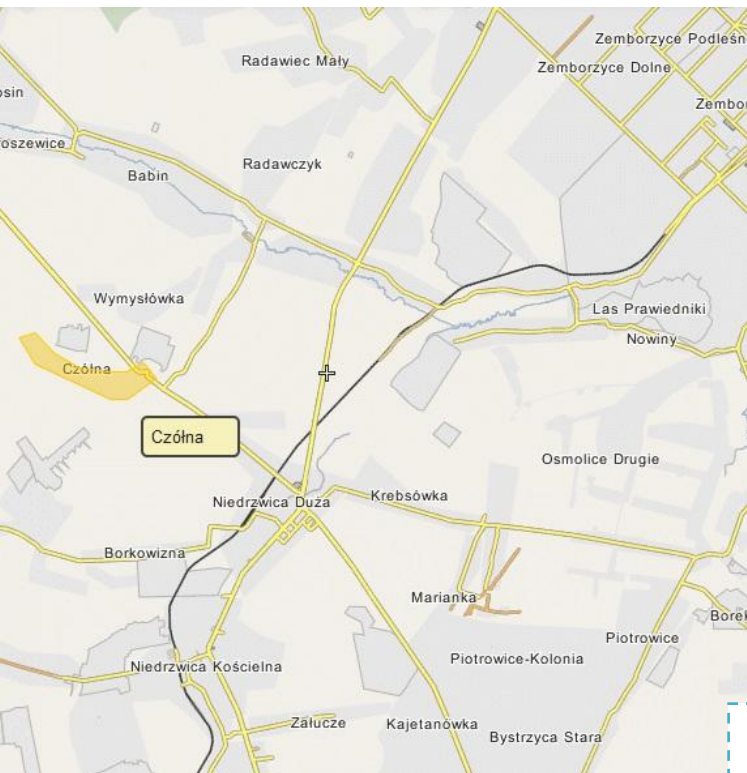
Położenie geograficzne miejscowości oraz jej wygodne połączenie z Lublinem sprawia, że coraz częściej mieszkańcy Krężnicy zaspokajają swoje potrzeby kulturalne w mieście. Dotyczy to zwłaszcza jej nowych mieszkańców, którzy nie utożsamiają się z Gminą Niedzwica Duża i nie uczestniczą w wydarzeniach o charakterze gminnym. Także rdzenni mieszkańcy Krężnicy korzystają z usług kulturalnych i edukacyjnych lubelskich instytucji kultury. Tam też wysyłają swoje dzieci. Jak podkreślają w rozmowach obecny sposób komunikacji z Niedzwicą Dużą - droga asfaltowa przez Strzeszkowice oraz konieczność skorzystania z drogi krajowej nr 19 uniemożliwia posyłanie dzieci i młodzieży na zajęcia GOKSiR, natomiast krótsza droga bezpośrednia, przez las, jest nieutwardzona i przez znaczną część roku nieprzejezdna. Przebudowa systemu komunikacyjnego leży oczywiście poza możliwościami lokalnego ośrodka kultury. Jednak władze gminy powinny rozważyć możliwość utwardzenia

leśnej drogi łączącej Krężnicę z Niedzwicą. Sprzyjać to będzie nie tylko zwiększeniu aktywności kulturalnej mieszkańców wsi w Gminnym Ośrodku Kultury, ale także ogólnemu pogłębieniu utożsamiania się mieszkańców Krężnicy Jarej z Gminą

Bliskość Lublina oraz dogodne połączenie z miastem sprawia, że w Krężnicy Jarej, zwłaszcza w ostatnich latach, rozwija się podmiejska zabudowa mieszkaniowa. Niski poziom integracji mieszkańców jest kolejnym wyzwaniem dla realizatorów działalności kulturalnej w Gminie. Sytuację tę pogłębia fakt, że Krężnica Jara położona jest na rozległym terytorium i rozciąga się wzdłuż kilku długich ulic. Stąd też wskazana jest w miejscowości realizacja działań o charakterze integracyjnym, inicjatyw angażujących liczne aktywne podmioty, zarówno formalne - stowarzyszenia, fundacje, jak i nieformalne - grupy sąsiedzkie, wspólnoty działające przy parafii.

Biorąc pod uwagę powyższe czynniki wskazana jest organizacja działalności kulturalnej bezpośrednio w Krężnicy Jarej. Stałe formy działalności (np. koło malarskie, zajęcia taneczne, warsztaty dziennikarskie itp.). Realizować je można we współpracy z licznymi organizacjami pozarządowymi,

które posiadają zarówno dobre rozeznanie w zakresie potrzeb i zainteresowań mieszkańców, szeroką sieć kontaktów, jak i niezbędne zasoby lokalowe i osobowe. Umożliwi to udział w zajęciach dzieci i młodzieży oraz seniorów, dla których dotarcie do siedziby Gminnego Ośrodka Kultury jest utrudnione, czy wręcz niemożliwe. Prowadzenie działań kulturalnych i edukacyjnych na miejscu pozwoli również na włączenie w ich program elementów związanych z pogłębianiem lokalnego patriotyzmu i budowaniem tożsamości mieszkańca gminy. Podobny cel mogą mieć działania o charakterze cyklicznym - konkursy fotograficzne, turnieje wiedzy, plenery. Wskazana jest ich realizacja w formie grupowej, tak aby zintegrować poszczególnych mieszkańców wsi. Funkcje integracyjne pełnić mogą również imprezy okazjonalne (pikniki, festyny, obchody różnych uroczystości). Ich organizacja nie wymaga wielu nakładów. Wystarczające będzie drobne wsparcie już istniejących i aktywnie działających organizacji pozarządowych, które realizować mogą partycypacyjny model aktywności kulturalnej.

CZÓŁNA

Liczba
mieszkańców: **463 osoby**

Sołtys: **Wiesława Rozwód**
Czółna 14

Odległość do Gminnego
Ośrodka Kultury,
Sportu i Rekreacji: **5,0 km**

Potencjał
edukacyjno-kulturalny

Organizacje pozarządowe:

Ochotnicza Straż Pożarna w Czólnach
Czółna 101, 24-220 Niedzwica Duża
Prezes - Bogdan Błaszczyk

Stowarzyszenie Kobiet Aktywnych
Czółna 9A, 24-220 Niedzwica Duża
Prezes - Lucyna Sapińska

Infrastruktura:

Szkoła Podstawowa w Czólnach
Czółna 103, 24-220 Niedzwica Duża
Dyrektor Szkoły - Alina Kłos

Remiza OSP
Czółna 101, 24-220 Niedzwica Duża

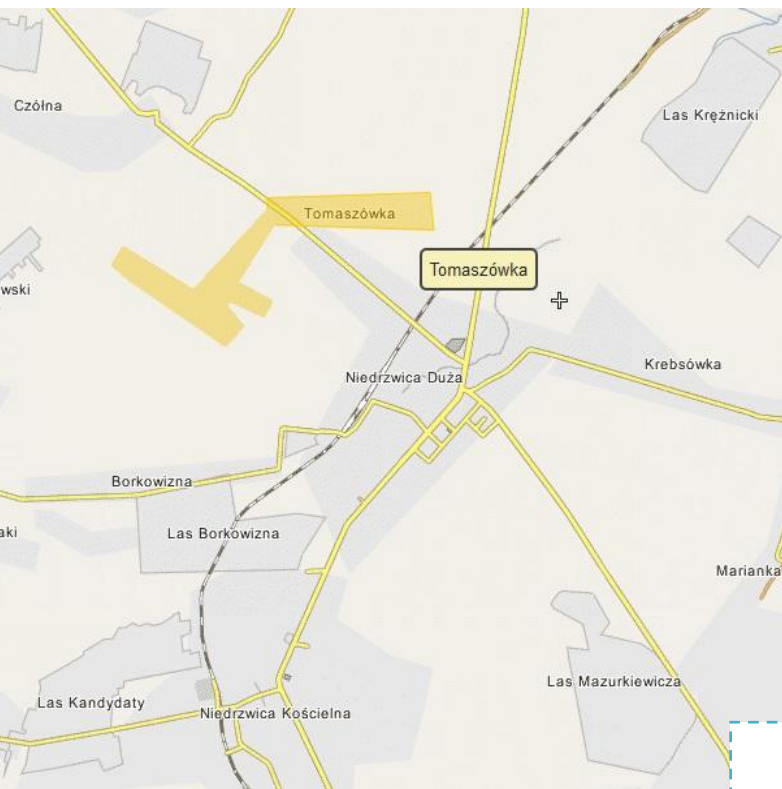
23

Szkoła Podstawowa w Czólnach

Remiza Ochotniczej Straży Pożarnej
w Czólnach

TOMASZÓWKA

Liczba mieszkańców: **209 osób**

Sottys: **Aniela Wenarska**
Tomaszówka 95a

Odległość do Gminnego Ośrodka Kultury, Sportu i Rekreacji: **4,6 km**

Potencjał

edukacyjno-kulturalny

Organizacje pozarządowe:

Brak

Infrastruktura:

Brak

25

Projekt Gmina Niedrzwica Duża to my – rozwijamy ją razem! został dofinansowany ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach Programu Dom Kultury + Inicjatywy lokalne 2014

Czółna i Tomaszówka

Czółna są najbardziej na wschód wysuniętą miejscowością Gminy Niedzwica Duża. Wieś posiada zabudowę zwartą wzdłuż drogi asfaltowej, dojazd do siedziby Gminy odbywa się drogą wojewódzką i nie jest utrudniony, o ile istnieje możliwość skorzystania z własnego pojazdu, brak jest bowiem połączeń komunikacji publicznej, co jest pewną barierą dla dzieci i osób starszych. Czółna są miejscowością o charakterze rolniczym.

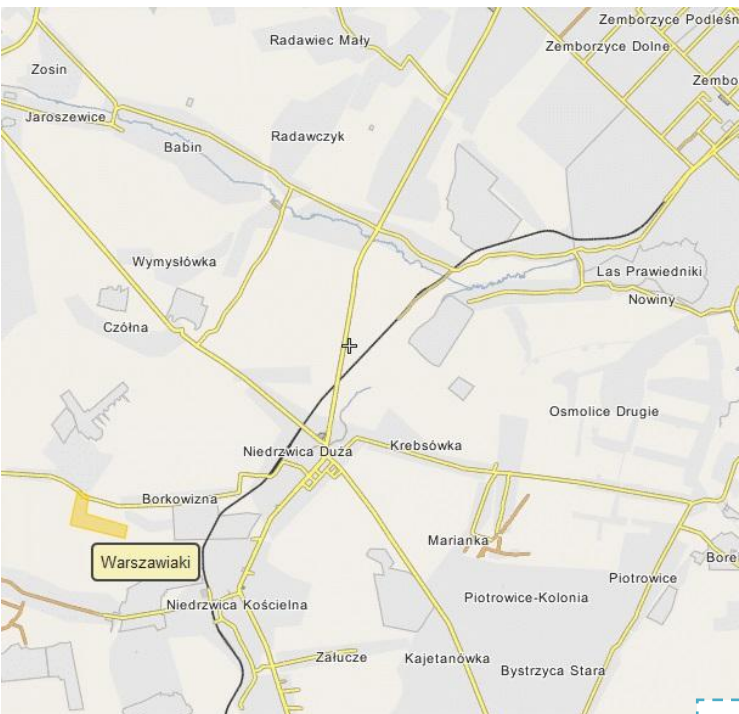
Głównymi punktami wokół których ogniskuje się aktywność mieszkańców Czóten są Szkoła Podstawowa oraz remiza Ochotniczej Straży Pożarnej, w której znajduje się sala bankietowa z zapleczem kuchennym oraz wyposażenie sportowo-rekreacyjne m.in. tenis stołowy. W bezpośrednim sąsiedztwie remizy znajduje się dawne boisko sportowe - obecnie zaniedbane, może jednak służyć jako miejsce plenerowych wydarzeń kulturalnych. W miejscowości prężnie funkcjonuje Stowarzyszenie Kobiet Aktywnych prowadząc działalność kulturalną (m.in. kiermasze, spektakle teatralne, pikniki), społeczną (np. zbiórki charytatywne, bale karnawałowe na rzecz szkoły) i edukacyjną (m.in. warsztaty kulinarne).

Liczne dofinansowania uzyskiwane przez stowarzyszenie w różnorodnych programach granowych pomogły wyposażać pomieszczenia w remizie OSP. Działalność edukacyjna skupiona jest w Szkole Podstawowej, która poza standardową aktywnością oświatową prowadzi również całodzienny 10-godzinny punkt przedszkolny, funkcjonujący w pełni bezpłatnie, dzięki środkom EFS. Dodatkowo placówka oferuje uczniom możliwość uczestnictwa w zajęciach pozalekcyjnych m.in. kole teatralnym, zajęciach plastycznych, muzycznych, oraz informatycznych.

Miejscowość Tomaszówka leży w sąsiedztwie Czóten oraz bezpośrednio w bliskości Niedzwicy Dużej. Nie posiada zwartej zabudowy, rozłożona jest wzdłuż kilku dróg (asfaltowych i gruntowych) po wschodniej stronie Niedzwicy Dużej. Część wsi została wchłonięta przez Niedzwicę, tworząc ulice Widokową oraz Za torami. Miejscowość posiada charakter rolniczy, choć w ostatnich latach zwiększa się liczba nowopowstających domów jednorodzinnych mieszkańców Lublina oraz Niedzwicy - wykorzystujących dobre połączenie komunikacyjne miejscowości oraz jej atrakcyjne walory przyrodnicze. W Tomaszówce brak jest obiektów o charakterze publicznym.

Mieszkańcy Czóten i Tomaszówki w niewielkim stopniu uczestniczą w zajęciach stałych oferowanych przez Gminny Ośrodek Kultury. Istotną barierą zwłaszcza dla mieszkańców Czóten jest pewne oddalenie od Ośrodka, co jest szczególnym utrudnieniem dla osób starszych. Stąd też dobrym pomysłem wydaje się realizacja wybranych form działalności kulturalnej bezpośrednio w środowisku lokalnym. Biorąc pod uwagę realizowane w szkole w Czótnach zajęcia pozalekcyjne, uwaga instytucji kultury powinna skupić się na osobach dorosłych i seniorach. Trudno jest wskazać konkretne zainteresowania kulturalne mieszkańców tych miejscowości. Jak mówią badane osoby, posiadają zainteresowania ogólne, stąd też propozycje działań mogą mieć różnorodny charakter, istotne jest, aby podejmowane inicjatywy charakteryzowały się atrakcyjną formą, mogącą zainteresować potencjalnych odbiorców. Do realizacji działań kulturalnych wykorzystać można budynek remizy OSP, który w chwili obecnej jest już miejscem spotkań dorosłych mieszkańców wsi Czótina. Jak zauważają działaczki Stowarzyszenia Kobiet Aktywnych, jest to jednak często bierne przesiadywanie, bez konkretnego celu. Zaangażowanie mieszkańców do podjęcia aktywności

kulturalnej lub społecznej jest ważnym wyzwaniem. Propozycja działań powinna skupiać się wokół lokalności, budowania wspólnoty, może być to próba uruchomienia zespołu reprezentującego miejscowości na wydarzeniach ogólnogminnych. Budowanie lokalnej wspólnoty jest dla mieszkańców tych miejscowości wartością istotną, co udowadniają rokrocznie, od ponad 10 lat uczestnicząc w rodzinnych festynach organizowanych przez lokalną szkołę i stowarzyszenie. To właśnie Stowarzyszenie Kobiet Aktywnych jest najbardziej oczywistym partnerem do realizacji ewentualnych projektów kulturalnych. Członkinie organizacji najlepiej znają lokalne środowisko, jego możliwości i potrzeby. Panie posiadają także niezbędne doświadczenie w realizacji inicjatyw kulturalnych i edukacyjnych. Jednak, co warto podkreślić, przez męską część lokalnej społeczności Stowarzyszenie postrzegane jest jako miejsce aktywności kobiet. Ze względu na silne zakorzenienie tradycyjnego modelu aktywności wydaje się, że ewentualne zmiany społeczne może zainicjować jedynie osoba z zewnątrz, która potrafiłaby przełamać stereotypowe myślenie i uruchomić tkwiące w mieszkańcach, a często uśpione, pokłady aktywności społecznej.

WARSZAWIAKI

Liczba mieszkańców: **129 osób**

Sottys: **Barbara Szantyka**
Warszawiaki 3

Odległość do Gminnego Ośrodka Kultury, Sportu i Rekreacji: **5,3 km**

Potencjał *edukacyjno-kulturalny*

Organizacje pozarządowe:

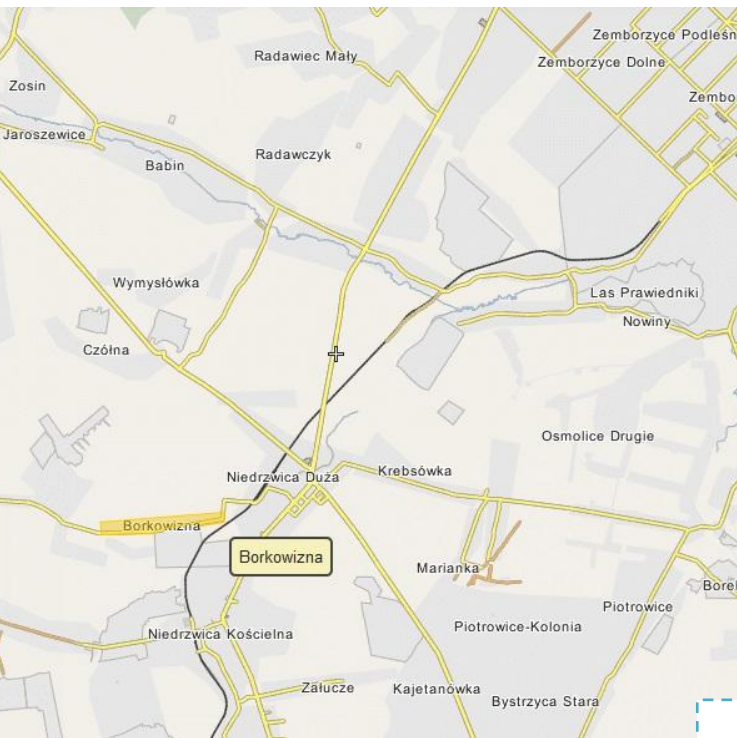
Brak

Infrastruktura:

Szkoła Podstawowa w Warszawiakach
Warszawiaki 58, 24-220 Nierzwica Duża
Dyrektor Szkoły - Marek Peciak

29

Projekt Gmina Nierzwica Duża to my – rozwijamy ją razem! został dofinansowany ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach Programu Dom Kultury + Inicjatywy lokalne 2014

BORKOWIZNA

Liczba mieszkańców: **147 osób**

Sóltys: **Wiesław Plewik**
Borkowizna 42

Odległość do Gminnego Ośrodka Kultury, Sportu i Rekreacji: **3,5 km**

Potencjał *edukacyjno-kulturalny*

Organizacje pozarządowe:

Brak

Infrastruktura:

Brak

30

Warszawiaki i Borkowizna

Warszawiaki należą do najmniejszych miejscowości gminy. Dojazd do miejscowości możliwy jest za pośrednictwem dróg asfaltowych, jednak peryferyjne położenie wsi stanowi istotną barierę w rozwoju społeczności lokalnej, zarówno w aspekcie kulturalnym, edukacyjnym, jak i gospodarczym.

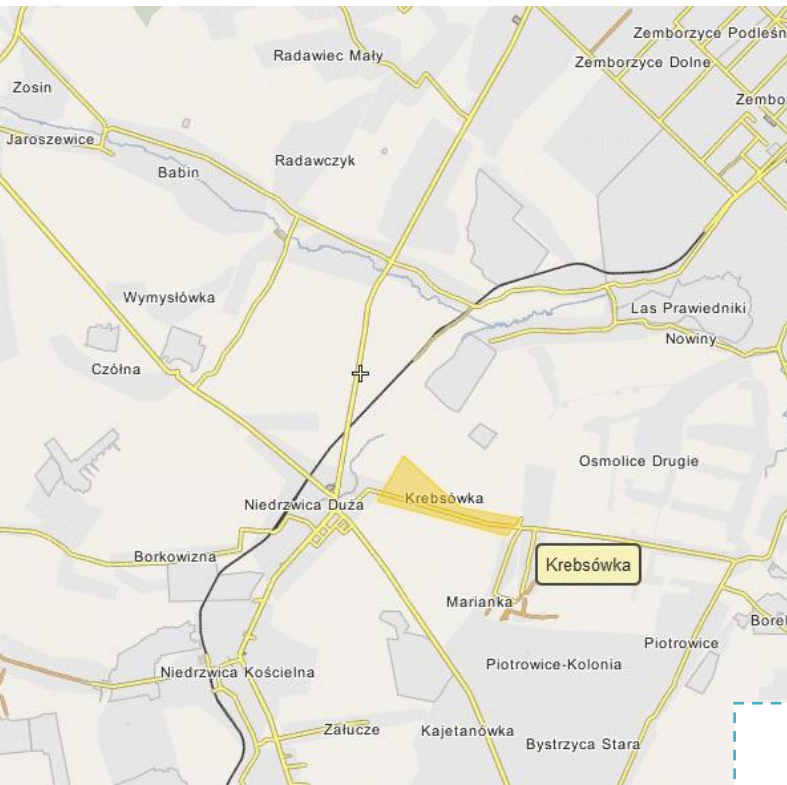
W miejscowości funkcjonuje Szkoła Podstawowa, która jednak ze względu na zmniejszającą się liczbę uczniów, straciła status szkoły gminnej i obecnie prowadzona jest przez Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Radawczyk, będące także organem prowadzącym dla Szkoły Podstawowej w Radawczyku. Brak w Warszawiakach organizacji pozarządowej, ani innych instytucji realizującej jakąkolwiek działalność społeczną lub kulturalną. Taki stan rzeczy pogłębia istniejący w miejscowości kryzys kapitału społecznego.

W bezpośrednim sąsiedztwie Warszawiaków leży miejscowość Borkowizna, jest to miejscowość o charakterze typowo rolniczym. We wsi brak jest instytucji publicznych oraz obiektów dziedzictwa kulturowego. Nie funkcjonują również organizacje

pozarządowe. Mimo bezpośredniej bliskości z Niedrzwicą Dużą, mieszkańcy Borkowizny nie uczestniczą w stałych formach działalności Gminnego Ośrodka Kultury.

W przypadku obydwu miejscowości podstawową barierą w dostępie do kultury jest niski poziom aktywności społecznej. Niekorzystne są także trendy demograficzne zarówno Borkowizny, jak i Warszawiaków. Niska liczba dzieci w wieku szkolnym wymusiła decyzję o przekształceniu istniejącej w Warszawiakach szkoły podstawowej. Zmiana organu prowadzącego szkołę pogłębia niekorzystne tendencje społeczne. W chwili obecnej możliwości dosyć dużego budynku szkoły nie są w pełni wykorzystywane. Prowadzące placówkę stowarzyszenie nie ma możliwości zapewnienia, zwłaszcza osobom dorosłym i seniorom, atrakcyjnych form zajęć wolnoczasowych. Aktywizacja społeczności lokalnej obydwu miejscowości jest największym wyzwaniem dla animatorów kultury działających w Gminie Niedrzwica Duża. W celu podjęcia działań naprawczych konieczne wydaje się skierowanie do pracy w lokalnym środowisku pełno etatowego animatora społeczno-kulturalnego, który pomógłby obudzić uspijony potencjał mieszkańców Warszawiaków i Borkowizny. Jak pokazują

przykłady innych miejscowości utworzenie organizacji pozarządowej umożliwia podjęcie próby uzyskania dodatkowych środków finansowych oraz integruje mieszkańców podczas działań na rzecz poprawy jakości życia społecznego lokalnej społeczności. W pierwszej kolejności konieczne jest jednak zorganizowanie jakiegokolwiek aktywności dla osób dorosłych, okazjonalnej, a następnie stałej. Pozwoli to na podjęcie próby przełamania biernej postawy mieszkańców i integrację obydwu wsi. Szkoła Podstawowa w Warszaviakach wydaje się być naturalnym miejscem do realizacji działań o charakterze społecznym i kulturalnym. Prowadzące szkołę Stowarzyszenie chętnie udostępni to miejsce na nowe przedsięwzięcia, trzeba jednak pamiętać, że wszelkie działania w tym środowisku, dobrze jest rozpocząć od metody strefworkingu, aby dotrzeć do potencjalnych odbiorców, którzy często nie będą mieli ochoty na podejmowanie nowych inicjatyw.

KREBSÓWKA

Liczba
mieszkańców: **285 osób**

Sołtys: **Paweł Zaraza**
Krebsówka 104

Odległość do Gminnego
Ośrodka Kultury,
Sportu i Rekreacji: **3,1 km**

Potencjał

edukacyjno-kulturalny

Organizacje pozarządowe:

Brak

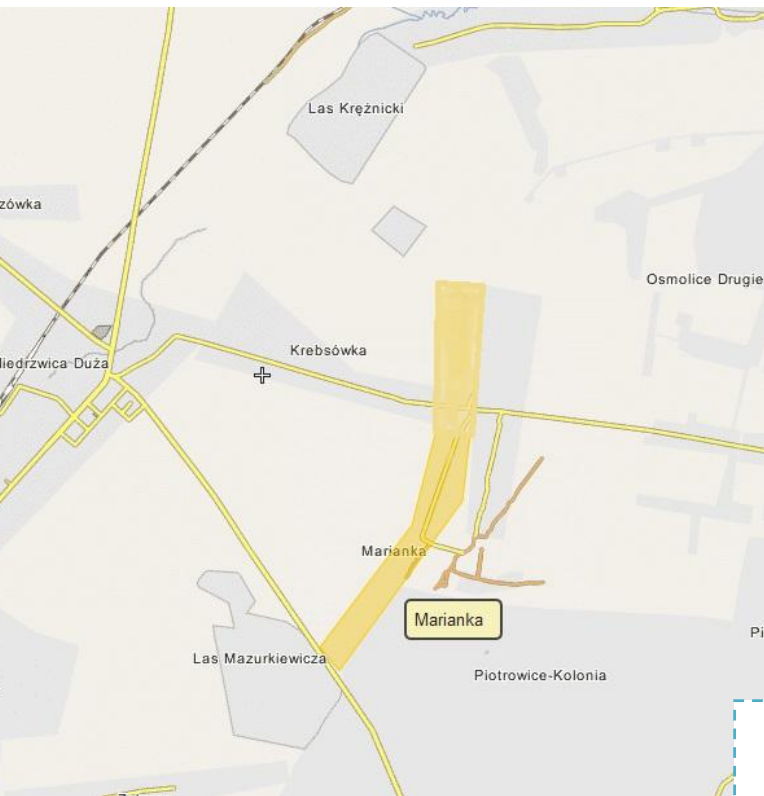
Infrastruktura:

Brak

Projekt Gmina Nierzwica Duża to my – rozwijamy ją razem! został dofinansowany ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach Programu Dom Kultury + Inicjatywy lokalne 2014

MARIANKA

Liczba
mieszkańców: **231 osób**

Sołtys: **Agnieszka Boguta**
Marianka 105a

Odległość do Gminnego
Ośrodka Kultury,
Sportu i Rekreacji: **4,2 km**

Potencjał

edukacyjno-kulturalny

Organizacje pozarządowe:

Ochotnicza Straż Pożarna w Mariance
Marianka 51a, 24-220 Niedzwica Duża
Prezes - Bogdan Błaszczyk

Stowarzyszenie Mała Szkoła - Wielkie Szanse
Marianka 97, 24-220 Niedzwica Duża
Prezes - Dorota Przydatek - Bednarz

Infrastruktura:

Szkoła Podstawowa w Mariance
Marianka 97, 24-220 Niedzwica Duża
Dyrektor Szkoły - Agnieszka Rozwałka

Remiza OSP
Marianka 51a, 24-220 Niedzwica Duża

34

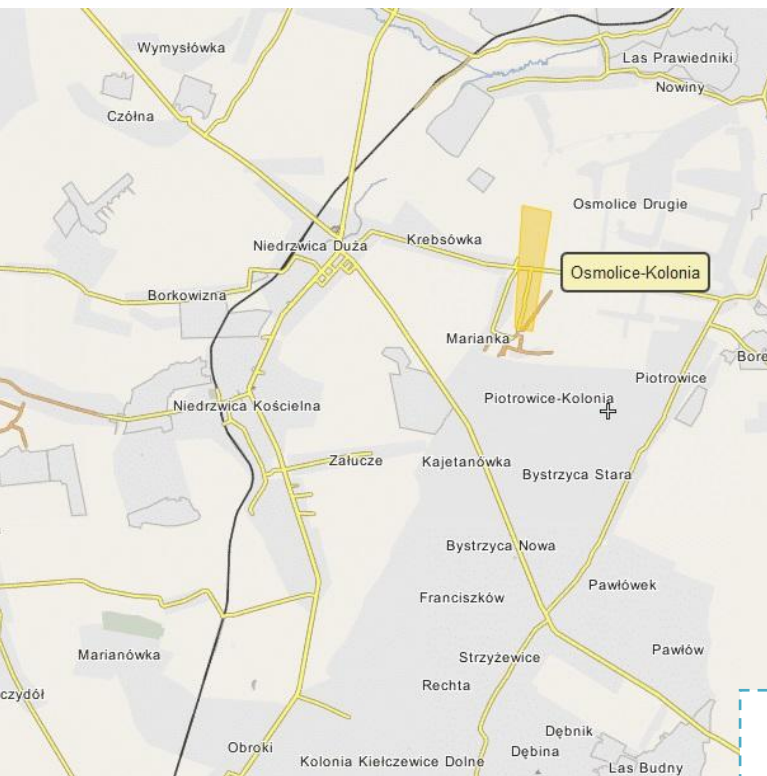

Szkoła Podstawowa w Mariance

Remiza Ochotniczej Straży Pożarnej
w Mariance

Projekt Gmina Niedzwica Duża to my – rozwijamy ją razem! został dofinansowany ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach Programu Dom Kultury + Inicjatywy lokalne 2014

OSMOLICE KOLONIA

Liczba
mieszkańców: **111 osób**

Sołtys: **Maria Adamczyk**
Osmolice Kol. 21a

Odległość do Gminnego
Ośrodka Kultury,
Sportu i Rekreacji: **3,3 km**

Potencjał
edukacyjno-kulturalny

Organizacje pozarządowe:

Brak

Infrastruktura:

Brak

Krebsówka, Marianka i Osmolice Kolonia

Krebsówka, Marianka i Osmolice Kolonia to trzy miejscowości położone w zachodniej części gminy wzdłuż drogi powiatowej Niedzwica Duża - Osmolice. Trakt ten jest drogą asfaltową, obecnie po gruntownym remoncie, która w prosty sposób umożliwia dostęp do Niedzwicy Dużej. Brak jest jednak komunikacji publicznej, która ułatwiłaby transport osobom starszym i dzieciom.

Wieś Krebsówka leży w bezpośrednim sąsiedztwie Niedzwicy Dużej. Dotarcie do centrum Gminy możliwe jest za pośrednictwem ul. Piaskowej, na znacznej swej długości posiadającej chodnik oświetlony także w godzinach wieczornych. W Krebsówce brak jest obiektów dziedzictwa kulturowego. Miejscowość nie posiada również budynków użyteczności publicznej. Jedynym punktem integrującym mieszkańców wsi jest niewielka kapliczka, wykorzystywana między innymi w trakcie majowych nabożeństw maryjnych. We wsi nie działają również żadne NGO-sy.

Osmolice Kolonia to niewielka wieś na zachodnich krańcach Gminy Niedzwica Duża. Miejscowość nie posiada zwartej zabudowy, położona jest wzdłuż drogi nieutwardzonej, co w pewien sposób utrudnia komunikację, zwłaszcza w okresie zimowo-wiosennym. Wieś nie posiada obiektów użyteczności publicznej, brak jest również elementów dziedzictwa kulturowego. W Osmolicach nie funkcjonuje również żadna organizacja pozarządowe.

Miejscowość Marianka, położona jest pomiędzy Krebsówką i Osmolicami Kolonią i jest swojego rodzaju łącznikiem trzech miejscowości. Centrum miejscowości i punktem wokół którego ogniskuje się aktywność społeczna i edukacyjna jest Szkoła Podstawowa w Mariance. Ze względu na zmniejszającą się liczbę uczniów w szkole Gmina Niedzwica Duża nie miała możliwości dalszego prowadzenia placówki. Stojąc przed groźbą zamknięcia szkoły lokalna społeczność utworzyła Stowarzyszenie *Mała Szkoła - Wielkie Szanse*, które przejęło obowiązki organu prowadzącego. Stowarzyszenie prowadzi również działalność kulturalną i edukacyjną. Podjęło się organizacji cyklicznej, lokalnej imprezy integracyjnej: *Dzień Regionalny*. Realizuje także program edukacyjny - *Kap of tii* -

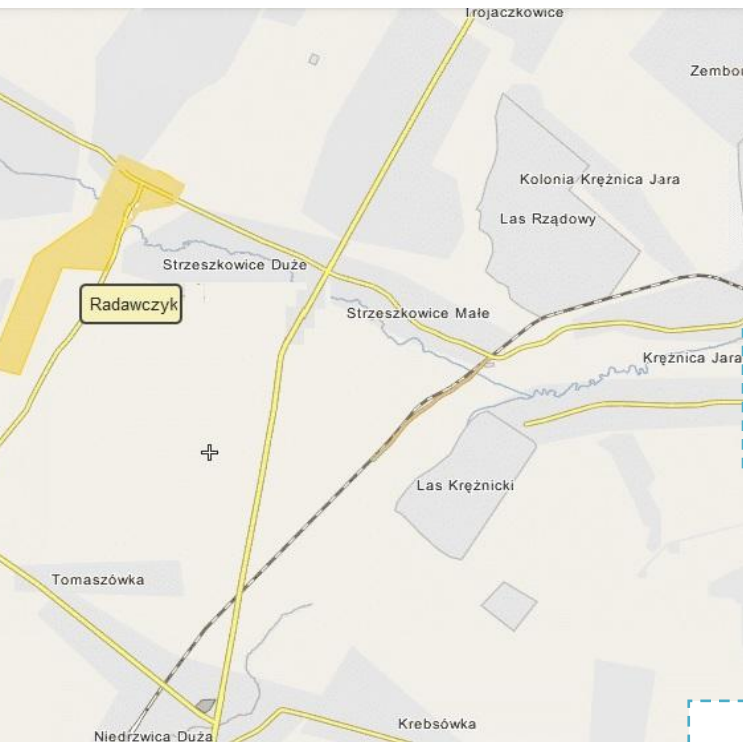
pomagasz ty, służący finansowaniu nauki języka angielskiego dla uczniów Szkoły Podstawowej w Mariance. Ze środków pozyskanych w jednym z programów grantowych Stowarzyszenie zrealizowało również remont szkolnej pracowni komputerowej. Wszystkie te działania podjęte zostały w ciągu pierwszych dwóch lat organizacji. Przy Szkole działa także punkt przedszkolny finansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego. Umiejętność szybkiej organizacji oraz podejmowanie wyzwań ważnych dla środowiska lokalnego, świadczy o wysokim poziomie kapitału społecznego mieszkańców opisywanych miejscowości. Stowarzyszenie będzie naturalnym partnerem, a także inicjatorem wydarzeń o charakterze społecznym, kulturalnym i edukacyjnym. Mieszkańcy chcieliby, aby w budynku szkoły powstało *Wiejskie Centrum Integracji Społecznej*, które mogłoby być miejscem spotkań i integracji międzypokoleniowej mieszkańców trzech miejscowości. Jest to idea słuszna, którą można wcielić w życie przy użyciu niewielkich nakładów finansowych. Nie ma konieczności powoływania w tym celu dodatkowej, oddzielnej instytucji. Aktywność *Centrum* animować może istniejące Stowarzyszenie, które otrzymać może dodatkowe

wsparcie finansowe, merytoryczne i organizacyjne.

W Mariance funkcjonuje również Ochotnicza Straż Pożarna, która obchodziła w tym roku jubileusz 50-lecia istnienia. Posiadana przez Straż remiza, wraz z przyległym placem, może również stać się miejscem organizacji wydarzeń kulturalnych. Jednak ze względu na brak ogrzewania w budynku aktywność tego miejsca ograniczyć można jedynie do miesięcy wiosenno-letnich.

Wśród potrzeb kulturalnych, które pojawiają się w wypowiedziach mieszkańców Marianki, Osmolic-Kolonii i Krebsówki uwagę zwraca chęć reaktywowania istniejącego niegdyś Koła Gospodyń Wiejskich, które mogłoby pielęgnować i przekazywać młodszemu pokoleniu lokalne tradycje rękodzielnicze i kulinarne. Mieszkańcy podkreślali również chęć utworzenia zespołu śpiewaczego, na wzór podobnych inicjatyw obecnych w innych miejscowościach Gminy. Zdaniem mieszkańców taka forma aktywności pozwoliłaby na integrację międzypokoleniową i jednocześnie pozwalałaby na reprezentowanie miejscowości podczas różnorodnych wydarzeń kulturalnych o charakterze gminnym, czy powiatowym.

RADAWCZYK

Liczba mieszkańców: **235 osób**

Sołtys: **Jan Zygo**
Radawczyk 34

Odległość do Gminnego Ośrodka Kultury, Sportu i Rekreacji: **6,9 km**

Potencjał

edukacyjno-kulturalny

Organizacje pozarządowe:

Ochotnicza Straż Pożarna w Radawczyku
Radawczyk 78, 24-220 Niedrzewica Duża
Prezes - Jan Zygo

Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Radawczyk
Radawczyk 79, 24-220 Niedrzewica Duża
Prezes - Marzena Dziekanowska

Infrastruktura:

Szkoła Podstawowa w Radawczyku
Radawczyk 79, 24-220 Niedrzewica Duża
Dyrektor Szkoły - Marek Peciak

Remiza OSP
Radawczyk 78, 24-220 Niedrzewica Duża

36

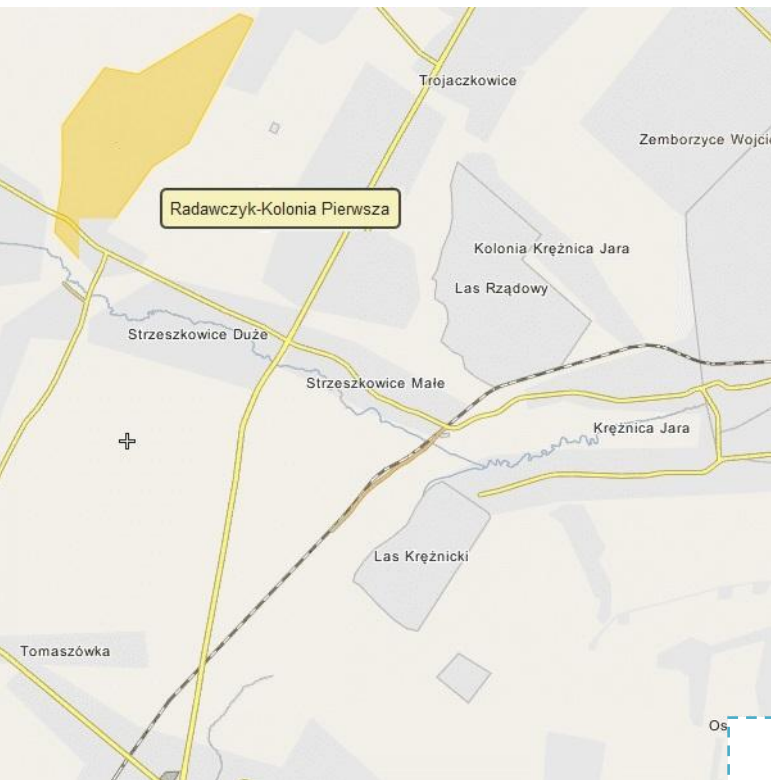
Szkoła Podstawowa w Radawczyku

Boisko szkolne i plac zabaw w Radawczyku

Remiza Ochotniczej Straży Pożarnej w Radawczyku

RADAWCZYK KOLONIA

Liczba
mieszkańców: **221 osób**

Sottys: **Henryk Iwaniak**
Radawczyk Kol. I 59

Odległość do Gminnego
Ośrodka Kultury,
Sportu i Rekreacji: **3,3 km**

Potencjał

edukacyjno-kulturalny

Organizacje pozarządowe:

Brak

Infrastruktura:

Brak

41

Radawczyk i Radawczyk Kolonia

Wieś Radawczyk, wraz z posiadaną przez siebie Kolonią, położona jest w północno zachodniej części gminy wzdłuż drogi powiatowej łączącej Strzeszkowice i Bełżyce. Miejscowości nie posiadają zwartej zabudowy, tworzą je kolonie gospodarstw rolnych. Komunikacja z Niedrzwicą Dużą odbywa się za pośrednictwem wyremontowanych dróg asfaltowych, przez Strzeszkowice lub Czółna, jednak ze względu na brak transportu publicznego, wymaga użycia własnych pojazdów.

Centrum wsi tworzą znajdujące się obok siebie budynki Szkoły Podstawowej i remizy Ochotniczej Straży Pożarnej. Szkoła Podstawowa w Radawczyku prowadzona jest przez lokalną organizację pozarządową - Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Radawczyk. Stowarzyszenie oprócz podstawowej działalności edukacyjnej realizuje także działania z zakresu kultury. Od kilku jest organizatorem lokalnego wydarzenia plenerowego - Pikniku Rodzinnego, który daje możliwość integracji międzypokoleniowej mieszkańców wsi, jest również okazją do prezentacji lokalnych zespołów arty-

stycznych. Stowarzyszenie podjęło się także prowadzenia drugiej szkoły podstawowej, w innej miejscowości Gminy - Radawczyku. Poszukując dodatkowych środków na bieżącą działalność oraz rozwój NGO organizuje w Lublinie koncerty i kabaretony charytatywne, połączone z aukcją prac plastycznych i zbiórką publiczną.

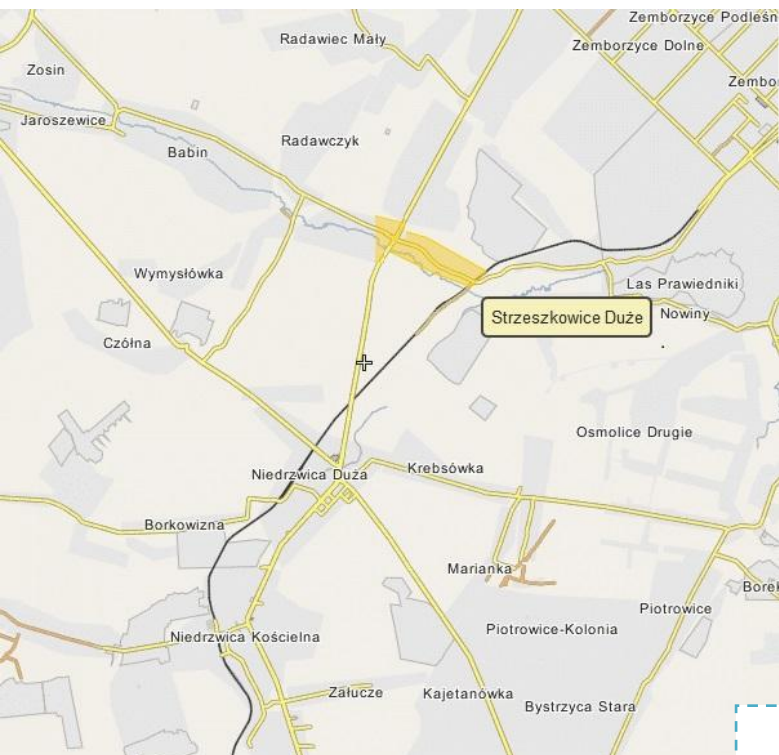
Drugą funkcjonującą w Radawczyku organizacją jest Ochotnicza Straż Pożarna, która oprócz podstawowej działalności, aktywnie włącza się w działania o charakterze społecznym i edukacyjnym. Straż działa bardzo prężnie stając się miejscem spotkaniem poświęconych sytuacji własnej społeczności lokalnej, włącza się także w debatę publiczną na temat kierunków rozwoju całej Gminy.

Obszarem, wokół którego ogniskują się zainteresowania mieszkańców wsi, jest sport i kultura fizyczna. Trudno jest natomiast wskazać konkretne zainteresowania kulturalne społeczności lokalnej Radawczyka.

Podkreślić należy wysoki poziom kapitału społecznego Radawczyka. W niewielkiej miejscowości funkcjonują dwa stowarzyszenia realizujące działalność społeczną,

kulturalną i edukacyjną. W związku z tym, że mieszkańcy wsi nie uczestniczą w stałych formach działalności Gminnego Ośrodka Kultury rozważyć należy możliwość organizacji aktywności kulturalnej bezpośrednio w Radawczyku korzystając z budynku szkoły i pomocy organizacyjnej stowarzyszenia.

STRZESZKOWICE DUŻE

Liczba mieszkańców: **922 osoby**

Sołtysi: Cz. I - **Henryk Moryl**, Strzeszkowice Duże 196
Cz. II - **Bogdan Rola**, Strzeszkowice Duże 92

Odległość do Gminnego Ośrodka Kultury, Sportu i Rekreacji: **5,0 km**

Potencjał

edukacyjno-kulturalny

Organizacje pozarządowe:

Ochotnicza Straż Pożarna w Strzeszkowicach Dużych
Strzeszkowice Duże 276, 24-220 Niedzwica Duża
Prezes - Józef Drażyk

Stowarzyszenie na rzecz rozwoju miejscowości Strzeszkowice
Strzeszkowice Duże 196, 24-220 Niedzwica Duża
Prezes - Henryk Moryl

45

Obiekty dziedzictwa kulturowego:

[Cmentarz Wojenny z okresu I Wojny Światowej](#)

Infrastruktura:

[Szkoła Podstawowa im. ks. Jana Twardowskiego w Strzeszkowicach Dużych](#)

Strzeszkowice Duże 196, 24-220 Niedzwica Duża
Dyrektor Szkoły - Teresa Próchnicka

[Kościół pw. Miłosierdzia Bożego](#)

Strzeszkowice Duże 253a, 24-220 Niedzwica Duża
Proboszcz - ks. Kazimierz Smył

[Filia Gminnej Biblioteki Publicznej](#)

Strzeszkowice Duże 281, 24-220 Niedzwica Duża

[Remiza OSP](#)

Strzeszkowice Duże 276, 24-220 Niedzwica Duża

[Klub Rolnika w Strzeszkowicach](#)

Strzeszkowice Duże 251, 24-220 Niedzwica Duża

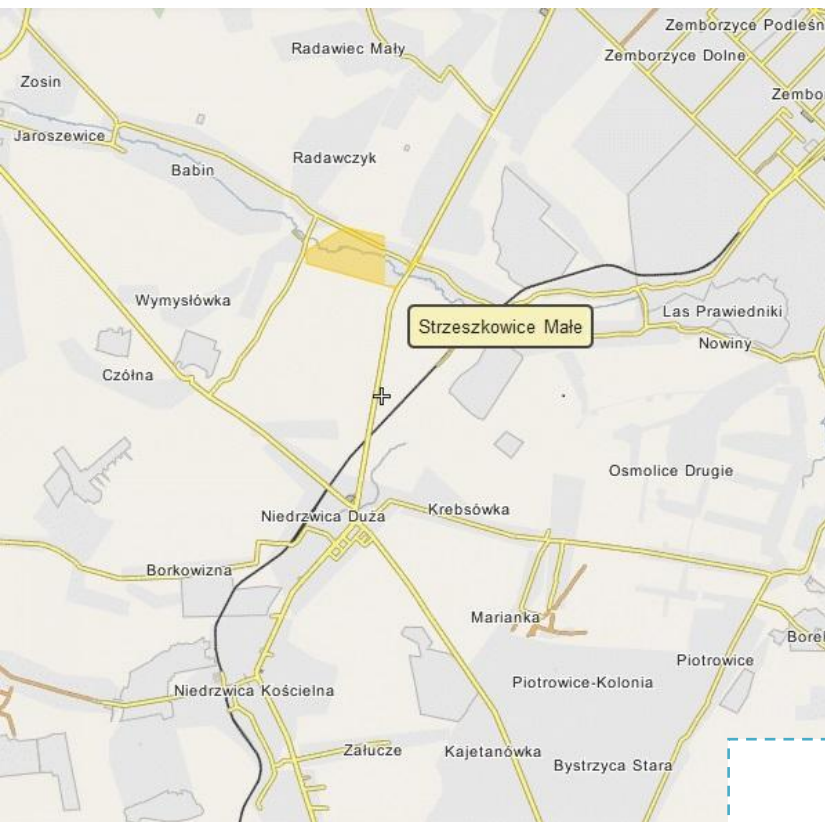
Szkoła Podstawowa
w Strzeszkowicach Dużych

Kościół pw. Miłosierdzia Bożego

Klub Rolnika w Strzeszkowicach

STRZESZKOWICE MAŁE

Liczba mieszkańców: **137 osób**

Sołtys: **Stanisław Skurski**
Strzeszkowice Małe 41

Odległość do Gminnego Ośrodka Kultury, Sportu i Rekreacji: **6,2 km**

Potencjał *edukacyjno-kulturalny*

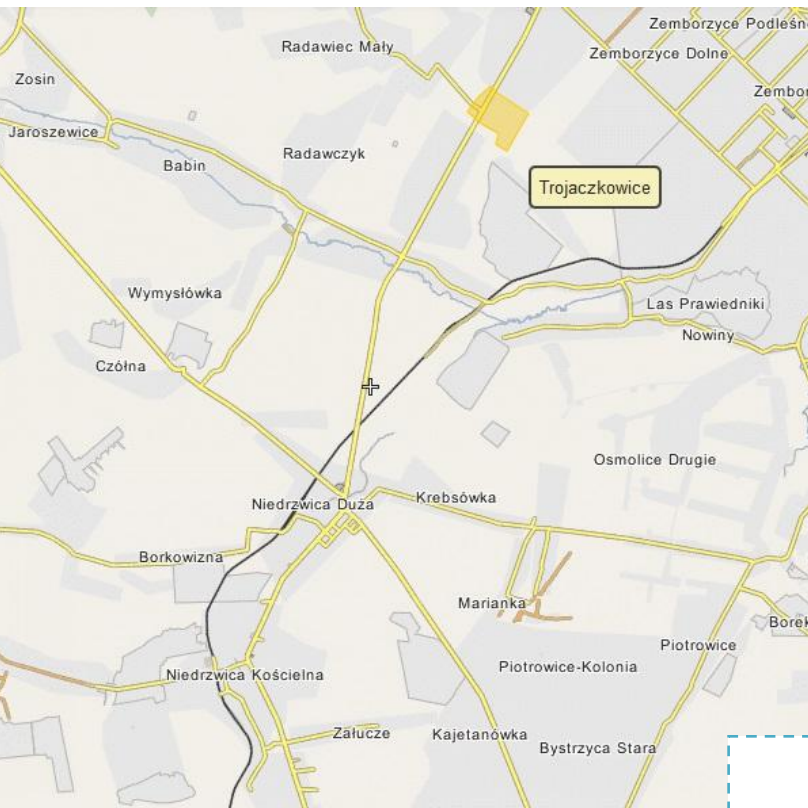
Organizacje pozarządowe:

Brak

Infrastruktura:

Brak

49

TROJACZKOWICE

Liczba mieszkańców: **85 osób**

Sołtys: **Ewa Świca**
Trojaczkowice 41

Odległość do Gminnego Ośrodka Kultury, Sportu i Rekreacji: **8,1 km**

Potencjał

edukacyjno-kulturalny

Organizacje pozarządowe:

Brak

Infrastruktura:

Brak

50

Strzeszkowice Duże, Strzeszkowice Małe, i Trojaczkowice

Strzeszkowice leżą w północnej części Gminy. Podział na dwie miejscowości Strzeszkowice Duże i Małe ulega powolnemu zatarciu i dla obszaru rozwoju społecznego nie ma on istotnego znaczenia. We wsi krzyżują się dwa szlaki komunikacyjne - droga krajowa nr 19 - Lublin - Rzeszów oraz droga powiatowa łącząca Bełżyce i Lublin. Przez wieś przebiega także linia kolejowa Lublin - Kraśnik posiadająca przystanek we wschodniej części wsi, tzw. Majdanie Strzeszkowickim.

Leżące obok Strzeszkowic Trojaczkowice to najbardziej wysunięta na północ i jednocześnie najmniejsza miejscowość Gminy Niedzwica Duża. Bliskie położenie wsi wobec miasta Lublin, sprawia, że może być ona postrzegana jako potencjalne miejsce osiedlania się ludności napływowej, jednak brak jakiegokolwiek infrastruktury powoduje, że obecnie miejscowość przeżywa powolny, stale pogłębiający się regres. Obydwie miejscowości mają dobre połączenie komunikacyjne z Niedzwicą Dużą za po-

średnictwem kursujących dość często busów komunikacji publicznej.

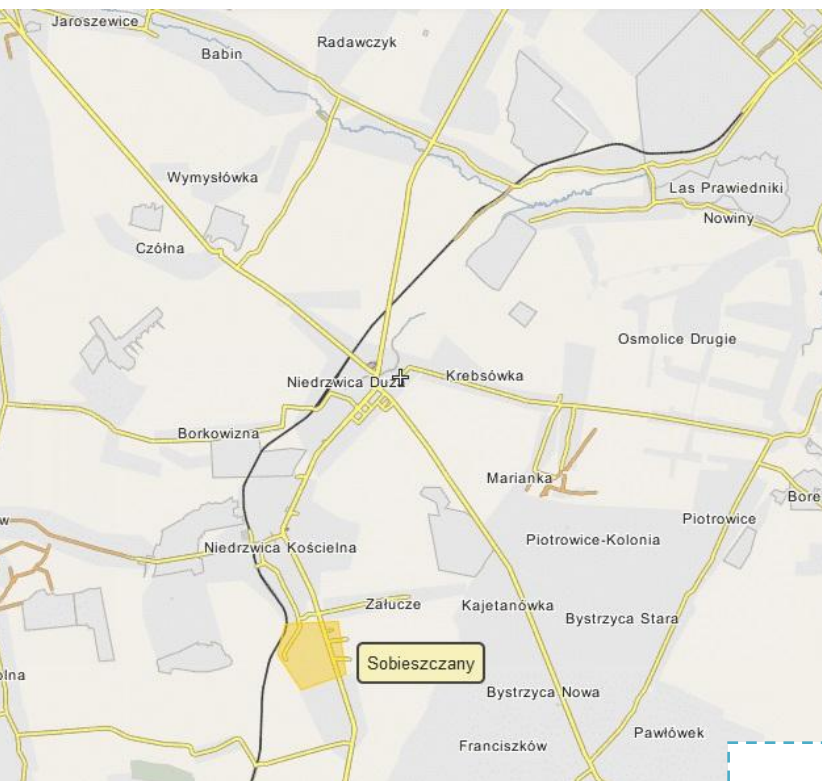
W Strzeszkowicach znajduje się cmentarz wojenny z okresu I wojny światowej, pochowani są na nim polegli żołnierze z armii rosyjskiej i austro-węgierskiej. Obiekt ten przeszedł w ostatnich latach gruntowną renowację i obecnie może być miejscem realizacji działań z zakresu edukacji historycznej, w szczególności w związku z trwającą setną rocznicą I wojny światowej.

Strzeszkowice posiadają dobrą infrastrukturę do realizacji działalności kulturalnej i edukacyjnej. Działalność pedagogiczna skupia się w szkole podstawowej oraz w położonej nieopodal - filii Gminnej Biblioteki Publicznej, podejmującej obok klasycznej działalności związanej z upowszechnianiem czytelnictwa, także różnorodne inicjatywy skierowane do najmłodszych czytelników. Działania kulturalne wymagające większych przestrzeni (zajęcia taneczne, koncerty) mogą być realizowane w dużej sali w remizie OSP. Sala posiada pełne i dobrze wyposażone zaplecze kuchenne. W budynku remizy swoją siedzibę ma również Koło Gospodyń Wiejskich. Koncerty muzyczne lub wydarzenia o charakterze teatralnym można realizować również

w kościele parafialnym, znajdującym się w bezpośrednim sąsiedztwie szkoły i OSP.

Dziedzictwo kulturowe miejscowości pielęgnuje powstały w 1983 roku Zespół Śpiewaczy ze Strzeszkowic. Zespół wykonuje repertuar folklorystyczny i religijny, promuje również twórczość nieżyjącego już lokalnego poety ludowego - Stanisława Fryca. Chcąc podnieść jakość swojego funkcjonowania oraz rozszerzyć działalność na inne sfery aktywności kulturalnej członkowie zespołu powołali do życia Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Miejscowości Strzeszkowice. Pod opieką Stowarzyszenia znajdują się obecnie pomieszczenia lokalnego Klubu Rolnika. Organizacja blisko współpracuje z aktywnie działającym Kołem Gospodyń Wiejskich, którego członkinie włączają się w organizację wydarzeń kulturalnych, społecznych i edukacyjnych, pielęgnując i rozwijając lokalne tradycje kulinarne. Podstawowym wyzwaniem zarówno zespołu śpiewaczego, stowarzyszenia, jak i koła gospodyń jest brak integracji międzypokoleniowej. Młodzież nie garnie się do przejęcia lokalnej spuścizny kulturalnej, uczestnictwo w zespole folklorystycznym nie jest dla młodych ludzi atrakcyjnym sposobem spędzania czasu wolnego. Podjęcie działań edukacyjnych, które

w innowacyjny i kreatywny sposób łączyłyby tematykę folkloru ze współczesnością wydaje się jednym z największych wyzwań stojących przed animatorami kultury w Strzeszkowicach.

SOBIESZCZANY

Liczba mieszkańców: **230 osób**

Sottys: **Ewa Smoleń
Sobieszczany**

Odległość do Gminnego Ośrodka Kultury, Sportu i Rekreacji: **6,8 km**

Potencjał

edukacyjno-kulturalny

Organizacje pozarządowe:

Fundacja Kubala

Sobieszczany 124, 24-220 Niedrzwica Duża
Prezes - Stanisław Wieleba

Obiekty dziedzictwa kulturowego:

**Cmentarz Kolonistów Niemieckich
oraz poległych w I Wojnie Światowej**

Infrastruktura:

**Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II
w Sobieszczanach**

Sobieszczany 35, 24-220 Niedrzwica Duża
Dyrektor Szkoły - Beata Bąk

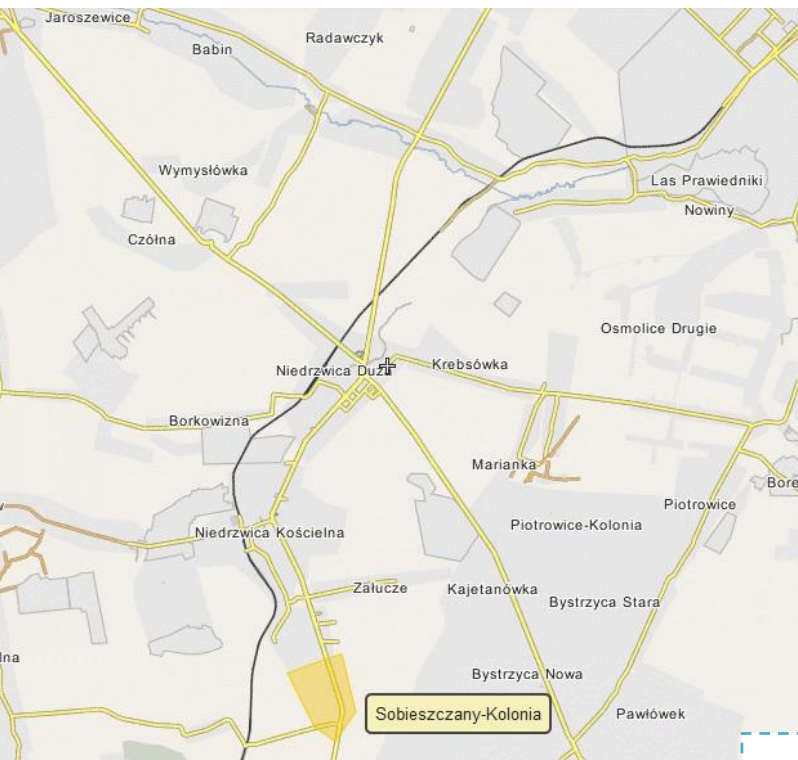
Projekt Gmina Niedrzwica Duża to my – rozwijamy ją razem! został dofinansowany ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach Programu Dom Kultury + Inicjatywy lokalne 2014

Szkoła Podstawowa
w Sobieszczanach

Remiza Ochotniczej Straży Pożarnej
w Sobieszczanach Kolonii

SOBIESZCZANY KOLONIA

Liczba
mieszkańców: **547 osób**

Sołtys: **Janina Ryś**
Sobieszczany Kolonia 68

Odległość do Gminnego
Ośrodka Kultury,
Sportu i Rekreacji: **7,0 km**

Potencjał

edukacyjno-kulturalny

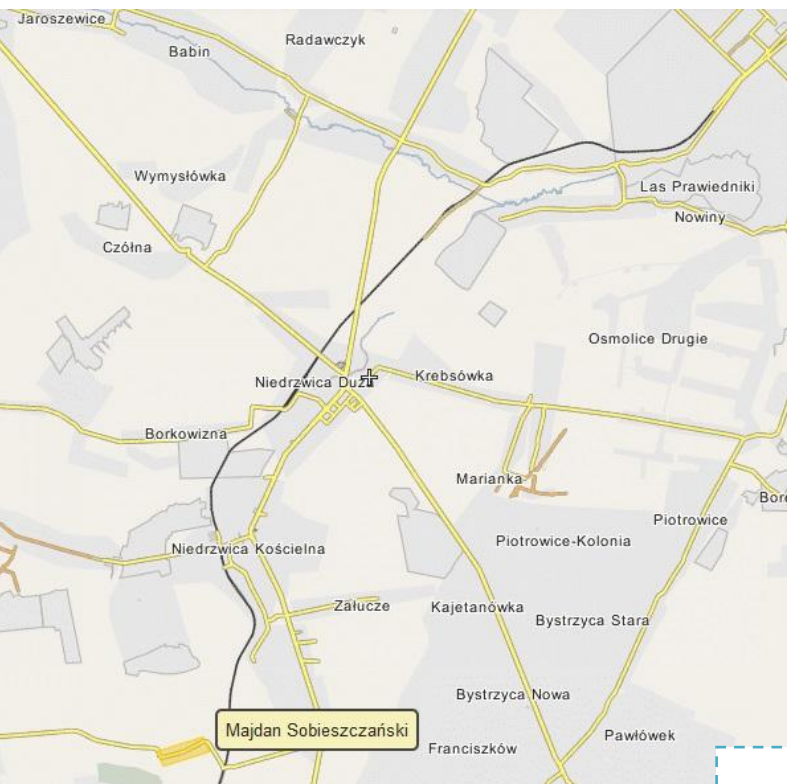
Organizacje pozarządowe:

Ochotnicza Straż Pożarna w Sobieszczańach
Sobieszczany Kolonia 70, 24-220 Niedrzewica Duża
Prezes - Roman Kowalczyk

Infrastruktura:

Remiza OSP
Sobieszczany Kolonia 70
24-220 Niedrzewica Duża

MAJDAN SOBIESZCZAŃSKI

Liczba
mieszkańców: **184 osób**

Sottys: **Paweł Nalepa**
Majdan Sobieszczański 74

Odległość do Gminnego
Ośrodka Kultury,
Sportu i Rekreacji: **10,8 km**

Potencjał

edukacyjno-kulturalny

Organizacje pozarządowe:

Brak

Infrastruktura:

Brak

56

Sobieszczany, Sobieszczany Kolonia, i Majdan Sobieszczański

Sobieszczany leżą w południowej części Gminy Niedzwica Duża, w odległości ok. 300 m od drogi krajowej nr 19, stanowiącej bezpośrednie połączenie z Niedzwicą Dużą. Do siedziby Gminy dostać można się również lokalną drogą, którą poprowadzony jest turystyczny szlak rowerowy. Obie trasy są utwardzone, a wzdłuż drogi krajowej korzystać można z sieci busów komunikacji publicznej, zapewniających sprawną łączność z Niedzwicą Dużą, a także z Lublinem. Centralnym punktem miejscowości jest Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II.

Sobieszczany Kolonia leży bezpośrednio przy drodze krajowej nr 19. Jest to najdalej wysunięta na południe miejscowość Gminy. Głównym punktem wsi jest remiza Ochotniczej Straży Pożarnej w Sobieszczanach.

Majdan Sobieszczański jest miejscowością najbardziej oddaloną do Niedzwicy Dużej. Dostęp do Gminnego Ośrodka Kultury jest

dotychczas utrudniony ponieważ od wsi Sobieszczany do Majdanu Sobieszczańskiego komunikacja odbywa się utwardzoną, ale nie asfaltową drogą, prowadzącą ponadto przez niestrzeżony przejazd kolejowy.

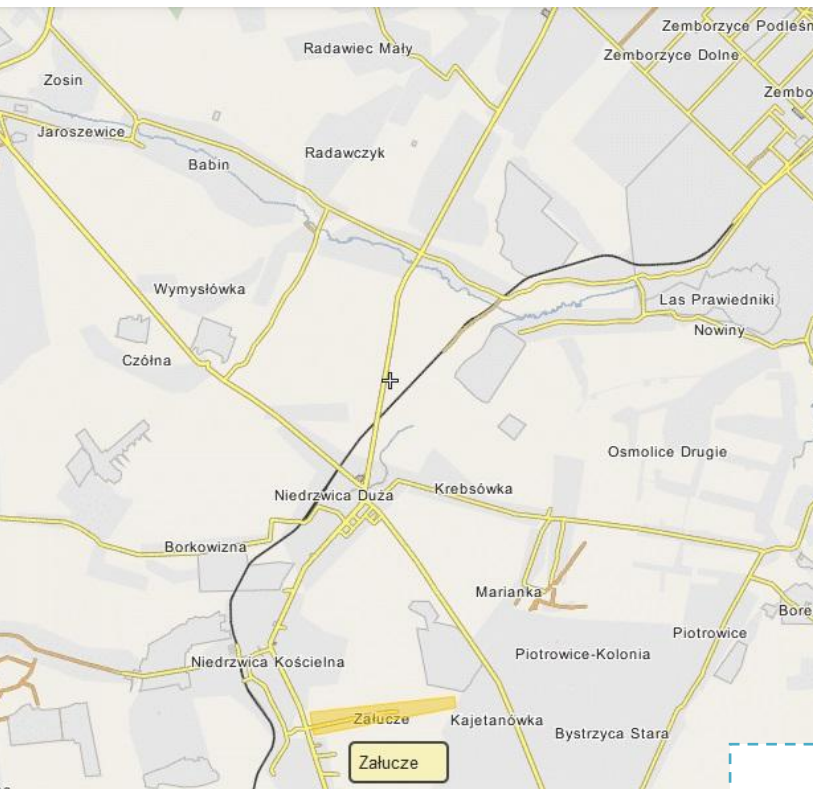
Przy drodze prowadzącej z Majdanu do Sobieszczan znajduje się zabytkowy Cmentarz Kolonistów Niemieckich z XIX wieku, będący jednocześnie miejscem pochówku żołnierzy poległych w I Wojnie Światowej. Miejsce to jest obecnie w złym stanie i wymaga pilnej renowacji. Dobrą okazją ku temu jest trwająca obecnie 100 rocznica I wojny światowej. Po uprządkowaniu obiekt ten mógłby stać się miejscem realizacji projektu edukacyjno-kulturalnego pielęgnującego pamięć o wydarzeniach I Wojny Światowej. Warto przypomnieć, że dzisiejsze tereny Gminy Niedzwica Duża były teatrem działań *Wielkiej Wojny*.

W Sobieszczanach funkcjonuje jedna organizacja pozarządowa - Fundacja *Kubala*, podejmująca głównie aktywność społeczną na rzecz osób dotkniętych autyzmem oraz działalność edukacyjną na temat tej choroby.

Ze względu na znaczną odległość mieszkańcy tych trzech miejscowości w niewielkim stopniu uczestniczą w zajęciach i innych formach aktywności kulturalnej oferowanych przez Gminny Ośrodek Kultury. Zwracają oni uwagę, że wskazane jest, aby w oparciu o infrastrukturę Szkoły zorganizować jakieś zajęcia (taneczne, teatralne, muzyczne, malarskie) nie tylko dla dzieci i młodzieży, ale także (a może wręcz przede wszystkim) dla osób dorosłych. Mieszkańcy wsi wskazują, że szkoła zapewnia zajęcia pozalekcyjne dla dzieci, seniorzy posiadają ofertę zajęć kulturalnych lub religijnych, brak jest natomiast form wolnoczasowych dla dorosłych, dla osób czynnych zawodowo, dla których często jedyną aktywnością kulturalną jest korzystanie z mass mediów, głównie oglądanie telewizji. Wskazanie alternatywnych, bardziej aktywnych sposobów spędzania czasu wolnego jest największym wyzwaniem dla animatorów kultury. Dyrekcja Szkoły pozytywnie ustosunkowuje się do wykorzystania infrastruktury szkolnej do zajęć dla rodziców, stąd też warto przemyśleć możliwość organizacji kilku form stałych we współpracy ze szkołą i lokalną społecznością. Należy się również zastanowić, czy, wzorem innych miejscowości, nie stworzyć w Sobieszczanach stowarzyszenia miesz-

kańców. Posiadanie statusu organizacji pozarządowej pozwalałoby na próbę pozyskania dodatkowych funduszy na działalność kulturalną, społeczną i edukacyjną.

ZAŁUCZE

Liczba
mieszkańców: **273 osób**

Sottys: **Marek Chmielewski**
Załucze 144

Odległość do Gminnego
Ośrodka Kultury,
Sportu i Rekreacji: **5,7 km**

Potencjał

edukacyjno-kulturalny

Organizacje pozarządowe:

Stowarzyszenie na Rzecz
Dzieci Specjalnej Troski w Załuczu *Daszek*
Załucze 59, 24-220 Niedrzwica Duża
Prezes - Marta Flis

Infrastruktura:

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy
w Załuczu
Załucze 59, 24-220 Niedrzwica Duża
Dyrektor Ośrodka - Justyna Gutek

59

Specjalny Ośrodek Szkolno
-Wychowawczy w Załucz

69

Załucze

Wieś Załucze położona jest w pobliżu drogi krajowej 19, w bliskim sąsiedztwie Niedrzwicy Kościelnej. Miejscowość posiada charakter typowo rolniczy. Głównym punktem wsi jest Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Załuczu. Placówka przeznaczona jest dla młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym, znacznym i głębokim z terenu całego powiatu lubelskiego. W strukturach instytucji znajduje się Szkoła Podstawowa Specjalna, Gimnazjum Specjalne oraz Szkoła Przesposabiająca do Pracy. Ośrodek prowadzi aktywną działalność kulturalną posiadając w swojej ofercie liczne koła zainteresowań m.in. teatralne, muzyczne, patriotyczne, ekologiczne, oferta ta skierowana jest jednak do wychowanków placówki. Mieszkańcy Załucza uczestniczą w organizowanych co roku przez szkołę Festynach Rodzinnych, są to wydarzenia plenerowe o charakterze integracyjnym. Ponadto wychowankowie Ośrodka aktywnie włączają się w realizację wydarzeń kulturalnych organizowanych przez Gminny Ośrodek Kultury (koncerty, kiermasze) i inne podmioty podejmujące aktywność kulturalną. W celu wsparcia

działań podejmowanych przez Ośrodek Szkolno-Wychowawczy utworzone zostało Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci Specjalnej Troski w Załuczu *Daszek*.

Mieszkańcy Załucza pozytywnie wypowiadają się o Ośrodku, który ma siedzibę w ich miejscowości. Dostrzegają liczne korzyści wynikające z takiej lokalizacji placówki. Zwracają jednak uwagę na zagrożenie płynące z faktu postrzegania wsi wyłącznie przez pryzmat szkoły. Faktycznie dostrzegalny jest brak jakiegokolwiek oferty działań kulturalnych skierowanej do mieszkańców Załucza, podkreślić należy jednak bliskie sąsiedztwo instytucji zlokalizowanych w Niedrzwicy Kościelnej oraz możliwość dojazdu do Gminnego Ośrodka Kultury za pośrednictwem busów komunikacji publicznej.

Z jednej więc strony należy wykorzystać szanse jakie niesie ze sobą lokalizacja Ośrodka Szkolno-Wychowawczego, tak aby uczynić Załucze centrum działań kulturalnych związanych z integracją z osobami niepełnosprawnymi. Z drugiej strony konieczne jest zwrócenie uwagi także na potrzeby kulturalne innych mieszkańców miejscowości.

Rekomendacje

Podsumowując wyniki prowadzonych badań wskazać można kilka rekomendacji związanych z realizacją działalności kulturalnej i edukacyjnej w poszczególnych miejscowościach Gminy Niedzwica Duża.

Przede wszystkim widoczne jest duże zróżnicowanie potrzeb i możliwości działań w poszczególnych miejscowościach. Oznacza to, że planowanie działalności kulturalnej winno być *spersonalizowane* i dostosowane do konkretnego środowiska.

Niedzwica Kościelna to miejscowość o największym potencjale obiektów dziedzictwa kulturowego i jednocześnie społeczność posiadająca najsilniejsze poczucie tożsamości lokalnej. Wskazana jest tam realizacja projektów o charakterze historycznym, co pozwoli wykorzystać obecne w przestrzeni artefakty historyczne i zwrócić uwagę (zwłaszcza młodego pokolenia) na wartości, które ze sobą niosą. Rozważyć także należy możliwość realizacji w Kościelnej uroczystości o charakterze ogólnogminnym.

Krężnica Jara to miejscowość o największym w Gminie poziomie kapitału społecznego. Działalność społeczną i kulturalną prowadzi tam liczne organizacje pozarządowe. Należy jedynie wspierać ich aktywność, która potrafi zaspokoić potrzeby mieszkańców Krężnicy. Wyzwaniem, na które należy położyć największy nacisk jest integracja napływowych mieszkańców oraz zwiększenie działań w zakresie budowania tożsamości mieszkańca Gminy.

W miejscowościach Czółna i Tomaszówka podjąć należy działania aktywizujące, tak aby obudzić uspione często potencjały mieszkańców, zwłaszcza osób dorosłych. Czynności te realizować należy przy ścisłej współpracy z funkcjonującym lokalnie Stowarzyszeniem Kobiet Aktywnych.

Warszawiaki i Borkowizna to społeczności posiadające największe deficyty społeczno-kulturalne. Tam właśnie należy położyć największy nacisk w zakresie działalności animacyjnej. Środowiska te wymagają podjęcia pilnej interwencji. Rozważyć należy możliwość organizacji filii Gminnego Ośrodka Kultury, zlokalizowanego w budynku szkoły w Warszawiakach. Placówka taka prowadziła by stałą wielokierunkową i wieloprofilową działalność kulturalną,

63

społeczną i edukacyjną, skierowaną zarówno do młodzieży, jak i dorosłych oraz seniorów.

W środowisku Krebsówki, Marianki i Osmolic Kolonii konieczne jest podjęcie działań aktywizujących, skierowanych w szczególności do osób starszych. Warto przy tym posiłkować się możliwościami organizacyjnymi lokalnego stowarzyszenia oraz zasobami lokalnymi szkoły. Ze względu na bliską odległość miejscowości od siedziby GOKSiRu, warto jest zachęcić mieszkańców trzech omawianych wsi do uczestnictwa w organizowanych w Ośrodku zajęciach i wydarzeniach. Większy nacisk położyć należy na takie formy marketingu jak marketing bezpośredni i marketing szeptany. Przemyśleć również należy możliwość utworzenia lokalnego zespołu artystycznego, który mógłby angażować i animować mieszkańców.

W miejscowościach Radawczyk i Radawczyk Kolonia wskazane jest utworzenie stałych form zajęć kulturalnych w oparciu o infrastrukturę szkoły (zajęcia dla dzieci) i siedzibę OSP (zajęcia dla dorosłych).

Strzeszkowice Duże i Strzeszkowice Małe do lokalne siedlisko folkloru. Działające aktywnie Stowarzyszenie, Zespół Śpiewaczy i Koło Gospodyń Wiejskich potrzebują bezwzględnego wsparcia, ale przede wszystkim wymiany pokoleniowej. Zachęcenie młodzieży do pielęgnowania folkloru i kultywowania lokalnej tradycji będzie możliwe jedynie przy wykorzystaniu nowoczesnych (być może multimedialnych) metod działalności kulturalnej.

Ze względu na znaczną odległość od GOKSiRu rozważyć należy możliwość organizacji zajęć kulturalnych w Szkole w Sobieszczanach. Nie tylko zajęć dla dzieci, ale również (a może przede wszystkim) dla osób dorosłych.

Załucze jest środowiskiem, gdzie w sposób naturalny podejmowane są inicjatywy kulturalne związanych z integracją z osobami niepełnosprawnymi. Kontynuować należy działania związane z inkluzją podopiecznych Ośrodka. Nie można jednak zapominać i pozostałych mieszkańcach wsi i stale zachęcać ich do podejmowania aktywności oferowanych w sąsiedniej Niedrzwicy Kościelnej i Niedrzwicy Dużej.

Zakończenie

Stworzona diagnoza pokazuje pewne wskazówki dotyczące prowadzenia działalności kulturalnej w miejscowościach Gminy Niedzwica Duża. Po zakończeniu projektu *Gmina Niedzwica Duża to my - rozwijajmy ją razem!*, który sfinansowany został ze środków Narodowego Centrum Kultury, badania uzupełnione zostaną o mieszkańców samej miejscowości Niedzwica Duża, która ze względu na charakter projektu nie była włączona do tego opracowania.

Zebrane w całej Gminie dane posłużą do stworzenia **Strategii Rozwoju Gminnego Ośrodka Kultury, Sportu i Rekreacji na lata 2015 - 2020**. Potrzebę opracowania takiego dokumentu, ustalenia pewnych priorytetów oraz stworzenie planu do ich osiągnięcia zgłaszają sami pracownicy GOKSiR, którzy dążą do zwiększenia skuteczności swoich działań. Podkreślić jednak należy, że realizacja rekomendacji zawartych w niniejszym dokumencie nie zależy wyłącznie od pracowników Ośrodka. Jest ona uzależniona od działań wielu podmiotów: Wójta i Rady Gminy Niedzwica Duża, którzy decydują o finansowaniu działalności lokalnych instytucji kulturalnej, Gmin-

nej Biblioteki Publicznej, która samodzielnie oraz za pośrednictwem swoich filii uzupełnia ofertę kulturalną Gminy. Na realizację wskazanych propozycji wpływać będą także szkoły, parafie i organizacje pozarządowej, których wsparcie lokalowe, organizacyjne i merytoryczne jest niezbędne do realizacji wielu działań.

Najwięcej jednak będzie zależało od samych mieszkańców Gminy, od tego czy będą potrafili przetłamać bierne postawy i rozpalic w sobie aktywny potencjał tkwiący w lokalnych społecznościach oraz czy przyswoją sobie hasło, że Gmina to nie tylko urzędnicy i pracownicy gminnych instytucji, Gmina to wszyscy mieszkańcy i należy rozwijać ją razem!

ski Marianka Strzeszkow
Tomaszówka Krebsówka
Trojaczkowice Niedzwica Kościelna Kręzi
wice Zalucze Sobie
osmolice

Projekt *Gmina Niedzwica Duża to my - rozwijamy ją razem!* jest realizowany przez Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Niedzwicy Dużej. Dofinansowano ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach programu *Dom Kultury+ Inicjatywy lokalne 2014*.